

ISSN 0556-1590

ПРИВРЕДНИ САВЕТНИК

ЧАСОПИС ЗА РАЧУНОВОДСТВО И ПОСЛОВНЕ ФИНАНСИЈЕ

11 и 12

Београд - 2023

**ПРАКТИЧНА ОБУКА ЗА ЕЛЕКТРОНСКО ФАКТУРИСАЊЕ
И ЕЛЕКТРОНСКО ЕВИДЕНТИРАЊЕ ОБРАЧУНА ПДВ ПРЕКО СЕФ**

**У СКЛАДУ СА НОВИМ ПРАВИЛНИКОМ О ЕЛЕКТРОНСКОМ ФАКТУРИСАЊУ
(СГРС 47/23) КОЈИ СЕ ПРИМЕЊУЈЕ ОД 1. ЈУЛА 2023. ГОДИНЕ**

Датум	Тема	Предавач	Број часова
20. јун 2023.	Увод, правни оквир Трансакције и субјекти на које се односи/не односи електронско фактурисање Изузећа када не постоји обавеза издавања електронске фактуре Систем електронских фактура – технички аспекти	др Милан Неговановић	4
22. јун 2023.	Електронска фактура и ПДВ рачун, извршни поступак и употреба података Пореске категорије на СЕФ и шифре основа	Јована Стојановић	4
27. јун 2023.	Авансни рачун	Данијела Крајић Дамјановић	4
29. јун 2023.	Издавање електронске фактуре за извршени промет	Данијела Крајић Дамјановић	4
4. јул 2023.	Отказивање и сторнирање електронске фактуре	др Милан Неговановић	4
6. јул 2023.	Прихватање и одбијање, чување и архивирање електронске фактуре Електронско евидентирање обрачуна ПДВ	др Милан Неговановић Јована Стојановић	2 2
11. јул 2023.	Електронско евидентирање обрачуна ПДВ Књижна одобрења и задужења	Јована Стојановић	4
13. јул 2023.	Књижна одобрења и задужења Рачуноводствени аспекти електронских фактура и остала релевантна питања у вези СЕФ	Јована Стојановић Данијела Крајић Дамјановић	2 2
УКУПНО ЧАСОВА			32

8. јуна 2023. године у „Службеном гласнику РС“, бр. 47/2023 објављен је нови Правилник о електронском фактурисању, којим се замењују три ранија правилника. Нови правилник, који садржи значајан број измена у односу на раније правилнике, примењује се од 1. јула 2023. године.

Курс се одржава наведеним датумима, уторком и четвртом, од 16.00 до 19.30 часова преко интернет платформе Zoom.

На курсу се разматрају и повезане пореске импликације у вези са обрачуном ПДВ, правом на претходни порез, повећањем, односно смањењем обрачаног ПДВ, исказивањем података на основу електронских фактура у Обрасцу ПОПДВ и остала релевантна и актуелна питања.

Накнада за присуствовању курсу износи **32.000 динара без ПДВ** (38.400 динара са урачунатим ПДВ). У износ накнаде укључени су и презентације у PDF формату, као и право на одложено гледање снимка предавања на курсу.

Пријављивање се врши попуњавањем и слањем пријаве на сајту www.privsav.rs, у оквиру секције **еПродавница – Курсеви**.

Након одобрења пријаве, а по извршеној уплати, корисник добија параметре за регистрацију на платформи Zoom, преко које ће се вршити пренос курса. Могуће је плаћање у две рате.

Детаљне информације у вези са пријављивањем, плаћањем и слањем линкова можете добити на тел: 011/3209645 или путем мејла nenad.stokovic@privsav.rs

РЕДАКЦИОНИ ОДБОР: Иван Антић, Снежана Анђић, Споменка Бабић, Ивана Бараћ, Вера Бјелица, мр Дејан Дабетич, др Тања Ђелић, Андрија Јовичић, Гордана Кесић, др Наташа Ковачевић, Милена Менковић, др Милан Неговановић, мр Живко Нешић, др Миленко Павловић, Милош Петровић, Бранка Радовић, Рада Радовић, Горан Савић, др Драгиша Слијепчевић, Ратомир Слијепчевић, др Милутин Срдић, др Славољуб Станић (председник), Ирина Стевановић-Гавровић, мр Миливоје Цветановић, др Ратомир Ћировић

ИЗДАВАЧ: ПРИВРЕДНИ САВЕТНИК, д.о.о., Београд, Булевар краља Александра бр. 86
Поштански фах 345.

Текући рачуни: 205-5686-05, 170-900-30, 160-186875-14 и 220-135317-86

СЛУЖБА ОБЈАШЊЕЊА ПРОПИСА, тел.: 011-3209-600

СЛУЖБА ПРЕТПЛАТЕ, тел.: 011-3209-630, e-mail: pretplataps@privsav.rs

УРЕДНИК ПЕРИОДИЧНИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Иван Антић, тел. 011-32-09-667

ЛЕКТОР

Саво Пешут

ДИРЕКТОР И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

др Ратомир Ћировић, тел. 011-32-09-660, e-mail: privrednis@privsav.rs

Адреса сајта на Интернету: www.privsav.rs

САДРЖАЈ:

Стр.

АКТУЕЛНОСТИ И НОВИ ПРОПИСИ

Примена новог Правилника о електронском фактурисању – Јована Стојановић и др Милан Неговановић	7
1. Уводне напомене	7
2. Регистровање за приступ СЕФ (чл. 2– 6. Правилника о ЕФ)	8
3. Начин приступања и коришћења СЕФ (чл. 7–9. Правилника о ЕФ)	9
4. Начин примене стандарда електронског фактурисања (члан 10. Правилника о ЕФ)	9
5. Електронско фактурисање (чл. 11–16. Правилника о ЕФ)	10
6. Електронско евидентирање обрачуна ПДВ (чл. 17–28. Правилника о ЕФ)	19
7. Поступање у случају наступања привременог прекида у раду СЕФ (члан 29. Правилника о ЕФ)	34
8. Коришћење података из СЕФ (члан 30. Правилника о ЕФ)	35
9. Начин поступања централног информационог посредника (чл. 31–34. Правилника о ЕФ)	36
10. Завршне одредбе (члан 37. Правилника о ЕФ)	36
Донет је Нови Правилник о тарифном систему у јавном линијском превозу путника на територији града Београда који доноси новине за послодавце при исплати накнаде трошкова за долазак и одлазак са рада – Тијана Павловић	38
1. Новине које за послодавце доноси нови систем јавног линијског превоза путника на територији града Београда	38
2. Куповина карата у јавном превозу од стране послодаваца	40
3. Послодавци и даље могу да бирају начин на који ће запосленима надокнађивати трошкове превоза за долазак на рад и одлазак са рада	40
4. Питање документовања трошкова превоза када запослени карту плаћају путем SMS порука	43

ЕЛЕКТРОНСКЕ ФАКТУРЕ

Електронске фактуре пореских пуномоћника страних лица – на шта треба да обратите пажњу примаоци таквих фактура? – др Милан Неговановић	45
1. Укљученост пореза по одбитку у основицу за обрачун ПДВ	47
2. Анулирање у електронској фактури за износ пореза по одбитку	50
3. Обрачун и плаћање пореза по одбитку по другој стопи у односу на ону по којој је порески пуномоћник порез по одбитку укључио у основицу за обрачун ПДВ	53
Аутоматска промена статуса електронске фактуре од стране портала електронских фактура – др Милан Неговановић	58
1. Аутоматска промена статуса ЕФ издате субјекту приватног сектора у одбијено након истека рока од 20 дана за прихватање/одбијање	58
2. Аутоматска промена статуса ЕФ издате субјекту јавног сектора прихваћено након истека рока за прихватање/одбијање од 15 дана	60

ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ

Делатност слободних зона у систему ПДВ – Тијана Павловић	61
1. Нормативна уређеност слободних зона	61
2. Учесници у обављању делатности у слободној зони	62
3. Евиденције о роби у слободној зони	63
4. Пореска ослобођења при обављању делатности у слободној зони	64
5. Изношење робе из слободне зоне	73
Питања и одговори у вези са прописима о ПДВ – Јована Стојановић, др Петар Бабић и Горан Лазовић	75
1. ПДВ рачун – да ли се електронска фактура сматра издатом у складу са Закона о ПДВ уколико пословно име примаоца садржи грешку	75
2. ПДВ у грађевинарству – промет крана са монтажом	75
3. Примена пореског ослобођења – увоз мотора намењен уградњи у брод који се претежно користи у међународном речном саобраћају и услуге поправке барже	76
4. Датум издавања ЕФ	77
5. Уградња и испорука резервоара за мазут и цеви за транспорт мазута (примена одредаба члана 10. став 2. тачка 3) Закона о ПДВ)	78
6. Неисправна фактура пореског пуномоћника и унос у СЕФ	78
7. Корекција обавезе и делимично или пуно укидање права на повраћај претходног ПДВ	79
8. Обавеза исправке одбитка претходног пореза и стопа ПДВ (прекатегоризација стамбеног објекта у угоститељски)	79
9. Испорука, монтажа и пуштање у рад активне мрежне опреме (примена одредаба члана 10. став 2. тачка 3) Закона о ПДВ)	79
10. Порески третман угоститељских услуга (кетеринг огранку)	80
11. Префактурисање трошкова поправке возила (књижно задужење или захтев за рефундацијом и СЕФ)	80
12. Бесплатно давање полица у рекламне сврхе (порески третман ових давања без накнаде и право одбитка)	80
13. Право одбитка приликом набавке сировина за тестирање (пробну производњу)	81
14. Интерни рачун за промет добара и услуга из области грађевинарства	81
15. Такса за међународну регистрацију жига	82

СР – Каталогизација у публикацији,

Народна библиотека Србије, Београд, 658 + 657

ПРИВРЕДНИ САВЕТНИК: часопис за рачуноводство и пословне финансије/одговорни уредник др Ратомир Ћировић, – Год. 1, бр. 1 (1952) – Београд: Привредни саветник, а.д., 1952

– Предузеће за графичку делатност, трговину и производњу: „Графипроф“, Максима Горког 1а. – 27 цм

Доступно и на: //www.privsav.rs – Петнаестодневно

ISSN 0556–1590 – Привредни саветник

COBISS.SR-ID 16400642

ПОРЕЗ НА ДОБИТ ПРАВНИХ ЛИЦА

Измена аконтација пореза на добит у 2023. години – Душан Поповић -----	83
1. Састављање периодичног финансијског извештаја-----	84
2. Састављање периодичног пореског биланса-----	85
3. Састављање пореске пријаве ради измене аконтација-----	87

ПОРЕЗ НА ПРИХОДЕ ОД САМОСТАЛНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Подношење пореске пријаве за измену аконтације пореза на приход од самосталне делатности – др Миленко Павловић-----	89
1. Пореска пријава ради измена аконтација због промена у пословању-----	89
2. Пореска пријава ради измене аконтационе обавезе пореза/доприноса код промене основа осигурања, обављања делатности, односно престанка обављања делатности преко овлашћеног пословође и у другим случајевима-----	92

ГОДИШЊИ ОДМОР

Право запосленог на годишњи одмор – Снежана Анџић -----	94
1. Стицање права на коришћење годишњег одмора и утврђивање права на пун, односно сразмеран број дана годишњег одмора-----	94
2. Дужина годишњег одмора-----	96
3. Коришћење годишњег одмора у деловима-----	96
4. Коришћење годишњег одмора за лица запослена на одређено време-----	97
5. Коришћење годишњег одмора за лица запослена са непуним радним временом-----	98
6. Распоред коришћења годишњег одмора-----	98
7. Накнада зараде за време коришћења годишњег одмора-----	99
8. Регрес за коришћење годишњег одмора-----	100
Накнада штете за неискоришћени годишњи одмор и подношење пореске пријаве ППП-ПД у случају исплате накнаде – Весна Боровић -----	102
1. Накнада штете за неискоришћени годишњи одмор-----	102
2. Подношење пореске пријаве ППП-ПД-----	104

ПОРЕЗ И ДОПРИНОСИ НА ДОХОДАК ГРАЂАНА

Зараде које остварују упућени радници страног правног лица по основу обављања рада на територији Републике Србије – Никола Јеринић -----	117
1. Да ли се по основу прихода упућеног лица (не)резидента подноси пореска пријава на Обрасцу ПП-ОПО или на Обрасцу ППП-ПД-----	118
2. Основица за опорезивање зараде упућеног лица-----	120
3. Рок за подношење пореске пријаве-----	121
4. Услови за непостојање обавезе плаћања доприноса за упућена лица која су социјално осигурана у држави са којом је закључен споразум о социјалном осигурању-----	121
5. Да ли постоји обавеза плаћања доприноса за обавезно социјално осигурање за упућеника од стране домаћег правног лица када са конкретном државом не постоји закључен споразум о социјалном осигурању-----	121
6. Пример обрачуна пореза на зараде упућених лица-----	122
7. Накнаде трошкова упућеном лицу од стране домаћег правног лица (трошкови смештаја, превоза, исхране и слично)-----	123
8. Годишњи порез на доходак грађана-----	123
Зараде које остварују физичка лица – резиденти од исплатилаца из друге државе – Весна Боровић -----	125
1. Зараде по основу заснивања радног односа физичког лица – резидента са страним правним лицем, при чему се рад обавља у Србији (инострани исплатилац нема представништво или огранак регистрован на територији Србије)-----	125
2. Исплатилац зараде – страно дипломатско и конзуларно представништво или међународна организација-----	131

Спорни закључци у мишљењу Министарства рада у вези са обрачуном доприноса на уговорену накнаду директора – Снежана Анџић	134
1. (Не)могућност одрицања уговорене накнаде од стране директора	135
2. (Не)обавезност примене најниже месечне основице на уговорену накнаду директора	137
3. (Не)обавезност ПИО осигурања директора који су осигурани као запослена лица у државама са којима је потписан билатерални међудржавни споразум о социјалном осигурању	137
4. Закључак	140
Исплата отпремнине запосленима по основу технолошког вишка, одласка у пензију и споразумног раскида радног односа – Никола Јеринић	141
1. Исплата отпремнине у случају тзв. технолошког вишка (правне претпоставке, утврђивање одговарајућег износа и порески третман)	141
2. Исплата отпремнине приликом одласка у пензију (правне претпоставке, утврђивање одговарајућег износа и порески третман)	146
3. Отпремнина за коју не постоји законска обавеза исплате – тзв. стимулативна отпремнина	150

ДОБИТ ПРАВНИХ ЛИЦА

Расподела добити и покриће губитка у привредним друштвима – Данијела Крајић Дамјановић	152
1. Доношење одлуке о расподели добити, односно покрићу губитка и њено достављање Агенцији за привредне регистре	152
2. Намене за које се добит може распоредити	152
3. Расподела добити у ортачком друштву	152
4. Расподела добити у командитном друштву	153
5. Расподела добити у друштву с ограниченом одговорношћу	153
6. Расподела добити у акционарском друштву	156
7. Покриће губитка	158
Рачуноводствени и порески аспект расподеле добити – Данијела Крајић Дамјановић	159
1. Рачуноводствени аспект расподеле добити	159
2. Порески аспект расподеле добити	164
Исплата добити члановима друштва у току године (међудивиденда) – Данијела Крајић Дамјановић	168
1. Исплата међудивиденде из угла Закона о привредним друштвима	168
2. Порески и рачуноводствени аспект исплате међудивиденде	169

РАЧУНОВОДСТВО

Питања и одговори из области рачуноводства – др Ратомир Ћировић и Горан Лазовић	171
1. Примена МСФИ 16 код закупа непокретности од физичког лица	171
2. Примена МСФИ 15 код уговора о продаји непокретности у току изградње	175
3. Признавање прихода по основу рефакције плаћене акцизе на деривате нафте	175
4. Евидентирање бескаматног зајма по уговору закљученом са три зајмодавца	176
5. Књижење гашења ревалоризационе резерве за отуђено основно средство	176
6. Евиденција вишегодишњих засада у складу са МРС 16	177
7. Књижење обезвређења финансијских инструмената класификованих по фер вредности кроз остали резултат	178
8. Примена МСФИ 9 на обавезе по кредиту који је банка – поверилац продала другом правном лицу	178
9. Рачуноводствени третман измена уговора о лизингу у складу са МСФИ 16	179
10. Промена стопа рачуноводствене амортизације основних средстава	179
11. Краткорочна бескаматна позајмица неповезаном правном лицу	180

НАКНАДЕ ЗА КОРИШЋЕЊЕ ЈАВНИХ ДОБАРА

Подношење пријаве за утврђивање накнаде за заштиту и унапређивање животне средине –	
Иван Антић -----	181
1. Обвезник накнаде -----	181
2. Основица и висина накнаде -----	181
3. Начин утврђивања и плаћања накнаде -----	184
4. Пријава са подацима од значаја за утврђивање накнаде обвезника накнаде за заштиту и унапређивање животне средине -----	185
5. Измене и допуне Закона о накнадама за коришћење јавних добара које би требало да се примењују на утврђивање накнаде за заштиту и унапређивање животне средине у 2024. години -----	186

БУЏЕТСКИ КОРИСНИЦИ

Годишњи одмор запослених у државним органима, органима аутономне покрајине, локалне самоуправе и јавним службама – Весна Боровић -----	188
1. Услови за стицање права на пун, односно сразмеран годишњи одмор -----	188
2. Дужина годишњег одмора и мерила за утврђивање дужине годишњег одмора -----	189
3. Коришћење годишњег одмора у деловима -----	193
4. Накнада плате (зараде) за време годишњег одмора -----	193
5. Основица за обрачун накнаде за годишњи одмор -----	194
6. Регрес за годишњи одмор -----	195
Донете су измене и допуне Посебних колективних уговора за државне органе и запослене у јединицама локалне самоуправе – Весна Боровић -----	196
1. Измене и допуне Посебног колективног уговора за државне органе -----	196
2. Измене и допуне Посебног колективног уговора за запослене у јединицама локалне самоуправе -----	197

КРАТКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Кратке информације – др Милан Неговановић, Иван Антић, Весна Боровић и мр Дејан Дабетић --	199
1. Ажурирано је упутство за коришћење XML датотека за електронске фактуре – верзија од 5 јуна 2023. године -----	199
2. Осигурање од повреда на раду и професионалних болести -----	199
3. Обавеза регистрације привредних субјеката на порталу еУправе -----	200
4. Потврде о резидентности Грчке издају се у искључиво у електронској форми -----	201

МИШЉЕЊА НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Мишљења надлежних органа у вези са применом прописа -----	202
ПДВ -----	202
Фискализација -----	206
Порез на добит правних лица -----	208
Доприноси за социјално осигурање -----	215
Избегавање двоструког опорезивања -----	216
Рачуноводство -----	217
Обједињена мишљења -----	218

АКТУЕЛНИ ПОДАЦИ

Актуелни подаци – Весна Боровић -----	227
--	-----

ЈЕДНОДНЕВНИ ОНЛАЈН СЕМИНАР (ВЕБИНАР) на тему

ПОРЕЗ НА ДОБИТ ПО ОДБИТКУ И ПДВ АСПЕКТИ ОПОРЕЗИВАЊА НЕРЕЗИДЕНТНИХ ПРАВНИХ ЛИЦА

Привредни саветник организује вебинар на тему опорезивања нерезидентних правних лица порезом на добит по одбитку и ПДВ, уз посебан осврт на примену прописа о електронском фактурисању на прекограничне трансакције.

На вебинару ће бити разматрана локална правила опорезивања прихода нерезидентних правних лица порезом на добит по одбитку у односу на правила из међународних уговора, ПДВ импликације прекограничних трансакција које су предмет опорезивања порезом на добит по одбитку, као и проблеми и недоумице који се јављају у пракси у вези са електронским евидентирањем обрачуна ПДВ у СЕФ и издавањем електронских фактура од стране ПДВ пуномоћника страних лица.

ПРОГРАМ ВЕБИНАРА

• Порез на добит по одбитку – општа правила опорезивања у складу са домаћим прописима о порезу на добит

- Резиденти и нерезиденти;
- Порески обвезник и порески плаћац;
- Приходи нерезидената који су предмет опорезивања порезом на добит по одбитку: дивиденде и уделе у добити у правном лицу, камате, ауторске накнаде, накнаде од закупа и подзакупа непокретности и покретних ствари на територији Републике, накнаде од услуга, приходи по основу извођења естрадног, забавног, уметничког, спортског или сличног програма у Републици, приходи лица из јурисдикција са преференцијалним пореским системом;

- Обрачун, пријављивање и плаћање пореза по одбитку.

• Избегавање двоструког опорезивања

- Проблем двоструког опорезивања – како настаје?
- Мере за отклањање двоструког опорезивања;
- Улога УИДО у избегавању и елиминисању двоструког опорезивања;
- Услови за примену УИДО – доказивање пореског резидентства и стварног власништва на приходима.

• ПДВ

- Утврђивање места промета и момента настанка пореске обавезе;
- Примена правила утврђивања пореске основице и измене пореске основице;
- Електронско евидентирање обрачуна ПДВ и начин исказивања података у складу са Законом о електронском фактурисању и новим Правилником о електронском фактурисању;
- Примена релевантних правила уколико је страном лице одредило пореског пуномоћника и евидентирало се за обавезу плаћања ПДВ;
- Обавезе пореских пуномоћника у складу са прописима којима се уређује област електронског фактурисања.

Предавачи: Душан Поповић и Јована Стојановић, са дугогодишњим искуством у релевантним областима

Преко интернет платформе Zoom

26. јун 2023. године

Почетак у 9,00 часова

Накнада за присуствовање вебинару износи 9.000 динара (са ПДВ) за претплатнике, а 15.000 динара (са ПДВ) за лица која нису претплатници.

У износ накнаде укључене су и презентација предавача у PDF формату, као и право на одложено гледање снимка вебинара.

Пријављивање се врши попуњавањем и слањем пријаве на сајту www.privsav.rs, у оквиру секције **еПродавница – Курсеви**. Након одобрења пријаве, а по извршеној уплати, корисник добија параметре за регистрацију на платформи Zoom, преко које ће се емитовати вебинар.

Детаљне информације у вези са пријављивањем, плаћањем и слањем линкова можете добити на тел: **011/3209-645** или путем мејла nenad.stokovic@privsav.rs.

ПРИМЕНА НОВОГ ПРАВИЛНИКА О ЕЛЕКТРОНСКОМ ФАКТУРИСАЊУ

1. Уводне напомене

Усвојен је Нови Правилник о електронском фактурисању (у даљем тексту: Правилник о ЕФ). Објављен је у „Службеном гласнику РС“, бр. 47 од 8. јуна 2023. године и примењује се од **1. јула 2023. године**.

Завршном одредбом члана 37. Правилника о ЕФ, прописано је:

„У периоду од 1. јула 2023. закључно са 31. децембром 2023. у поступцима провере правилности електронског евидентирања обрачуна ПДВ у смислу да ли су подаци о обрачунатом ПДВ исказани у Збирној или Појединачној евиденцији ПДВ надлежни орган не узима у обзир погрешно исказане податке ако је тачан укупан износ евидентираног ПДВ.“

Чланом 1. Правилника о ЕФ, прописано је да се овим правилником ближе уређују одређена питања, односно решења из Закона о електронском фактурисању („Службени гласник РС“, бр. 44/21, 129/21 и 138/22 – у даљем тексту: ЗЕФ), а нарочито:

1. Начин и поступак регистрација за приступ Систему електронских фактура (у даљем тексту: СЕФ);
2. Начин приступања и коришћења СЕФ;
3. Начин примене стандарда електронског фактурисања;
4. Минимални садржај електронске фактуре неопходан за њено процесуирање кроз систем, случајеви у којима поједини елементи електронске фактуре могу бити изостављени, случајеви у којима је предвиђена обавеза исказивања додатних елемената, на основу других прописа којима се уређује издавање одређених врста фактура и форма и начин доставе пратеће и друге документације кроз СЕФ (у даљем тексту: елементи електронске фактуре и прилози електронској фактури);
5. Начин и поступак електронског евидентирања обрачуна ПДВ у СЕФ;

6. Поступање у случају наступања привременог прекида у раду СЕФ;

7. Коришћење података из СЕФ;

8. Начин поступања Централног информационог посредника.

Овим новим подзаконским актом врши се нормативно прегруписавање – њиме се **заменују и преостају да важе ранија три правилника** донета на основу ЗЕФ:

1. Правилник о начину и поступку регистрација за приступ систему електронских фактура, начину приступања и коришћења система електронских фактура и начину коришћења података који су доступни у систему електронских фактура („Службени гласник РС“, бр. 69/21, 132/21 и 46/22);

2. Правилник о елементима електронске фактуре, форми и начину доставе пратеће и друге документације кроз систем електронских фактура, начину и поступку електронског евидентирања обрачуна пореза на додату вредност у систему електронских фактура и начину примене стандарда електронског фактурисања („Службени гласник РС“, бр. 69/21, 132/21 и 46/22 – у даљем тексту: Правилник о елементима ЕФ);

3. Правилник о начину поступања Централног информационог посредника („Службени гласник РС“, бр. 69/21 и 132/21).

Поред наведена стара три Правилника, у вези са применом ЗЕФ, који су од 1. јула 2023. године замењени новим Правилником о ЕФ, постоје и три Уредбе које је у вези са овим Законом донела Влада Републике Србије:

1. Уредба о условима и начину чувања и стављања на увид електронских фактура и начину обезбеђивања веродостојности и интегритета садржине фактура у папирном облику („Службени гласник РС“, бр. 69/21, 132/21 и 46/22;

ДОНЕТ ЈЕ НОВИ ПРАВИЛНИК О ТАРИФНОМ СИСТЕМУ У ЈАВНОМ ЛИНИЈСКОМ ПРЕВОЗУ ПУТНИКА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА БЕОГРАДА КОЈИ ДОНОСИ НОВИНЕ ЗА ПОСЛОДАВЦЕ ПРИ ИСПЛАТИ НАКНАДЕ ТРОШКОВА ЗА ДОЛАЗАК И ОДЛАЗАК СА РАДА

Нови систем јавног превоза у Београду, који се примењује од 17. маја 2023. године, доноси нови начин одвијања јавног линијског превоза путника на територији града Београда, у складу са **Правилником о тарифном систему у јавном линијском превозу путника на територији града Београда** („Службени лист Града Београда“, бр. 30/23 и 31/23 у даљем тексту: Правилник) и **Ценовником о утврђивању цене услуге превоза у јавном линијском превозу путника на територији града Београда** (у даљем тексту: Ценовник).

Даном ступања на снагу Правилника, престао је да важи Правилник о тарифном систему у јавном линијском превозу путника на територији града Београда („Службени лист Града Београда“, бр. 13/17,11/18 и 109/19, у даљем тексту: стари правилник).

Даном ступања на снагу Ценовника, престало је да важи Решење о утврђивању цене услуге превоза у јавном линијском превозу путника на територији града Београда („Службени лист Града Београда“, бр. 60/22 и 79/22) чији је саставни део био Ценовник (у даљем тексту: стари ценовник).

Правилником се уређују тарифни систем, подручје његове примене, врсте карата, наплата и продаја карата, категорије корисника и услови коришћења услуге превоза, контрола путника и издавање возних исправа у јавном линијском превозу путника на територији града Београда, док се Ценовником утврђују цене овог превоза и право на издавање заменске карте за одређене кориснике.

Подсећамо на то да је чланом 18. став 1. тачка 1) Закона о порезу на доходак грађана утврђено је да се порез на зараде не плаћа на документоване трошкове превоза за долазак и одлазак са рада:

1) до висине цене месечне превозне карте у јавном саобраћају, а највише до 5.017 динара месечно;

2) до висине стварних трошкова превоза, а највише до 5.017 динара месечно.

Уколико се запосленима као накнада трошкова по основу превоза за долазак на рад и одлазак са рада купује месечна превозна карта, послодавац не плаћа порез уколико је цена месечне превозне карте у јавном саобраћају нижа или једнака износу од 5.017 динара.

Уколико је цена месечне превозне карте у јавном саобраћају виша од неопорезивог износа, односно виша од 5.017 динара, плаћа се порез по стопи од 10% на износ изнад 5.017 динара.

1. НОВИНЕ КОЈЕ ЗА ПОСЛОДАВЦЕ ДОНОСИ НОВИ СИСТЕМ ЈАВНОГ ЛИНИЈСКОГ ПРЕВОЗА ПУТНИКА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА БЕОГРАДА

Нови систем јавног превоза у Београду донео је одређене новине за послодавце и отворио нека питања:

– нова правила и нове **ниже** цене карата јавног превоза на територији града Београда од 17. маја 2023. године;

– установљена је нова процедура за случај када послодавци накнаду трошкова превоза запосленима обезбеђују куповином месечне превозне карте;

– умањен је износ који послодавци могу запосленима да исплате на име трошкова превоза у односу на износе које су послодавци по том основу исплаћивали раније;

– отворено је питање како запослени документују трошкове превоза уколико превозну карту плаћају путем SMS порука, имајући у виду мишљења МФИИ бр. 011-00-12/2019-04 од 01.02.2019. године и бр. 011-00-544/2019 од 16.07.2019. године.

У вези са применом новог система, у наредном периоду требало би да се постави нова апликација коју ће моћи да инсталирају корисници превоза на своје

ЕЛЕКТРОНСКЕ ФАКТУРЕ ПОРЕСКИХ ПУНОМОЋНИКА СТРАНИХ ЛИЦА – НА ШТА ТРЕБА ДА ОБРАТЕ ПАЖЊУ ПРИМАОЦИ ТАКВИХ ФАКТУРА?

Иако порески пуномоћници страних лица већ више од 7 година имају обавезу да издају рачуне за промет добара и услуга страних лица за промет извршен у Републици Србији, чињеница је да одређени број пореских пуномоћника није испуњавао ту своју законску обавезу.

Промена се десила од 1. јануара 2023. год., када су због обавезности издавања електронских фактура преко СЕФ за трансакције између свих субјеката приватног сектора (тј. обвезника ПДВ) порески пуномоћници који раније нису издавали рачуне, почели да издају електронске фактуре преко СЕФ, што је неке примаоце таквих рачуна збунило. То је условило повећани прилив питања наших претплатника и разлог је за обраду ове теме у чланку.

Институт пореског пуномоћника страног лица који у Републици Србији врши промет добара и услуга за који постоји обавеза обрачунавања ПДВ или је прописано пореско ослобођење са правом на одбитак претходног пореза уведен је изменама и допунама Закона о ПДВ из октобра 2015. године. Од 15. октобра 2015. год. страна лица која врше промет добара и услуга за који постоји обавеза обрачунавања ПДВ или за који је прописано пореско ослобођење са правом на одбитак претходног пореза дужни су да одреде пореског пуномоћника и преко њега се евидентирају за ПДВ у Србији. Наведена обавеза постоји независно од износа промета страног обвезника у Републици Србији за који постоји обавеза обрачунавања ПДВ или је исти ослобођен ПДВ са правом на одбитак претходног пореза.

Изузетак од наведене обавезе, када страног лице није дужно да у Републици Србији одреди пореског пуномоћника и да се евидентира за обавезу плаћања ПДВ, је када у Републици врши промет добара и услуга искључиво обвезницима ПДВ, односно лицима из члана 9. став 1. овог закона, промет добара која су у поступку царинског складиштења у складу са царин-

ским прописима, као и промет услуга превоза путника аутобусима за које се као основица за обрачунавање ПДВ утврђује просечна накнада превоза за сваки појединачни превоз.

Закон о ПДВ је даље у члану 10а прописао ко може да буде порески пуномоћник, поступак одобравања пореског пуномоћства од стране Пореске управе, укидање, опозив и отказ пуномоћства и друга релевантна питања. Начин и поступак одобравања пореског пуномоћства детаљније су уређени и чл. 27–30. Правилника о ПДВ.¹

Порески пуномоћник страног лица у име и за рачун тог страног лица обавља све послове у вези са испуњавањем обавеза и остваривањем права које страног лице у складу са Законом о ПДВ има као обвезник ПДВ. То значи да порески пуномоћник врши подношење евиденционе пријаве, обрачунавање ПДВ, издавање рачуна, подношење пореских пријава, плаћање ПДВ и друго.

Када је реч о плаћању ПДВ, из аспекта примене Закона ирелевантно је да ли ће порески пуномоћник платити ПДВ са сопственог рачуна или са нерезидентног рачуна страног лица, о чему је МФИН издало мишљење бр. 011-00-286/2016-04 од 7.04.2016. године.

Према одредби члана 10а став 12. Закона о ПДВ, порески пуномоћник страног лица солидарно одговара за све обавезе страног лица као обвезника ПДВ, укључујући и обавезе по основу брисања из евиденције за ПДВ, а нарочито за плаћање ПДВ, казни и камата у вези са дугом по основу ПДВ.

¹ О свим детаљима у вези са пореским пуномоћницима нећемо писати у овом тексту јер су у фокусу чланка електронске фактуре пореских пуномоћника страних лица и њихова исправност из угла примаоца таквих фактура. За све сегменте пословања пореских пуномоћника упућујемо читаоце на Приручник за примену ПДВ (Седмо издање из јуна 2021.) и/или на чланак „Евидентирање страних лица у систем ПДВ – порески пуномоћник за ПДВ“ који је објављен у ПС 21/19.

АУТОМАТСКА ПРОМЕНА СТАТУСА ЕЛЕКТРОНСКЕ ФАКТУРЕ ОД СТРАНЕ ПОРТАЛА ЕЛЕКТРОНСКИХ ФАКТУРА

Закон о електронском фактурисању је прописао рок за прихватање или одбијање електронске фактуре (ЕФ) од стране њеног примаоца који износи 15 дана за ЕФ издате субјекту јавног сектора, односно 20 дана за ЕФ издате субјекту приватног сектора или добровољном кориснику СЕФ.

Наведени рокови рачунају се за укупан број дана од дана пријема, тј. у њега улазе и радни и нерадни дани.

Такође, овај Закон прописао је и аутоматско превођење статуса примљене електронске фактуре коју прималац у наведеном року није прихватио, нити одбио.

Ако се **прималац из јавног сектора** у року од 15 дана од дана пријема није изјаснио у вези са одређеном примљеном ЕФ (није је прихватио, нити одбио), таква електронска фактура требало би да се аутоматски од стране система преведе у статус прихваћена.

Код ЕФ издате субјекту приватног сектора након 15 дана од дана пријема, систем примаоцу шаље обавештење о истеку рока и даје додатни рок од 5 дана. Након истека укупног рока од 20 дана од дана пријема, уколико субјект из приватног сектора, односно добровољни корисник СЕФ, електронску фактуру није прихватио, нити одбио, портал еФактура је преводи аутоматски у статус одбијена.

Наведено поступање прописано је чланом 10. Закона и требало је да се примењује од 1. маја 2022. године.

Међутим, током већег досадашњег периода примене Закона о електронском фактурисању аутоматско превођење није функционисало, тј. након истека рока од 15 дана од дана пријема електронске фактуре издате субјекту јавног сектора, односно 20 дана од дана пријема електронске фактуре издате субјекту приватног сектора, Централни информациони посредник није обезбедио, тј. сам портал није вршио аутоматско превођење фактуре (која није прихваћена или одбијена) у одговарајући статус.

У једном краћем периоду, у другој половини прошле године, наведено аутоматско превођење статуса електронске фактуре се спроводило, да би то онда поново престало.

Почетком јуна 2023. год. систем електронских фактура је поново почео да врши аутоматско превођење неприхваћене или неодбијене електронске фактуре након истека прописаног рока у одговарајући статус.

Таква промена створила је недоумице субјектима који су издали електронске фактуре субјектима приватног сектора – обвезницима ПДВ и добровољним корисницима СЕФ, које онедавно по истеку рока од 20 дана од дана пријема, ако их прималац није прихватио или одбио, аутоматски мењају статус у одбијене. Питања која постављају издаваоци таквих фактура су да ли овакве фактуре треба сторнирати па послати нове, шта уопште значи када је ЕФ у статусу одбијена, какве то друге последице има на обрачун ПДВ, признавање прихода, наплату потраживања и слично? Оваква питања могу се поставити и са становишта примаоца.

У овом чланку дајемо одговоре на њих.

1. Аутоматска промена статуса ЕФ издате субјекту приватног сектора у одбијено након истека рока од 20 дана за прихватање/одбијање

Ако прималац електронске фактуре који је субјект приватног сектора (укључујући и добровољног корисника) не прихвати или не одбије електронску фактуру, непосредно или путем информационог посредника, прималац ће по истеку рока од 15 дана поново бити обавештен да је електронска фактура издата и ако у року од пет дана од добијања овог обавештења прималац из приватног сектора електронску фактуру не прихвати или не одбије, иста ће се сматрати одбијеном.

Процедура коју је Закон прописао је да ће за електронску фактуру издату преко СЕФ примаоцу који је

ДЕЛАТНОСТ СЛОБОДНИХ ЗОНА У СИСТЕМУ ПДВ

Увод

Слободне зоне су простори, односно делови територије Републике Србије, који су посебно физички одређени и означени и на којима се обављају различите делатности у којима се примењује стимулативни режим пословања који се првенствено огледа у повлашћеном царинском третману, пореским ослобођењима као и у поједностављеној административној процедури. У пословној пракси, слободне зоне су се показале као развојне и профитабилне институције са бројним специфичностима пословања. Економски и административни разлози постојања слободних зона који омогућавају њихову профитабилност огледају се у чињеници да оне омогућавају уштеде у различитим областима: царина (неплаћање или одложено плаћање), такси, пореза, других мера и одлука економске природе. Један од разлога постојања слободних зона јесте и концентрација услуга и потреба на једном месту. Оне представљају логистички центар за шпедитерске, царинске, транспортне, услуге складиштења, претовара, дораде и друго.

Преко слободних зона у значајној мери се подстичу и стимулишу страна улагања у привреду једне земље. У оквиру слободних зона одвијају се привредне делатности у циљу подстицања извозних активности и у том смислу повећања интензитета спољнотрговинске размене земље и остваривања низа позитивних ефеката на домаћу економију.

Најчешће стимулативне погодности које се пружају у слободним зонама су:

1) фискалне погодности, кроз ослобађање од плаћања ПДВ на унос добара у слободну зону, промет добара и услуга у слободној зони;

2) царинске погодности, кроз ослобођења од плаћања царине и других увозних дажбина за робу која је намењена обављању делатности и изградњи објеката у слободној зони (репроматеријал, грађевински материјал, опрема);

3) финансијске погодности, кроз слободан проток капитала, профита;

4) једноставна и брза царинска процедура – царинска процедура у слободним зонама је поједностављена и у свакој слободној зони налази се царински реферат.

Са почетком примене Закона о електронском фактурисању („Службени гласник РС“, бр.44/21, . . . и 138/22), појавиле су се одређене дилеме у вези са издавањем рачуна, остваривањем права на пореско ослобођење, евидентирања обрачуна ПДВ кроз СЕФ.

Имајући у виду наведено, у овом чланку настојаћемо да објаснимо царински поступак у вези са слободним зонама, ПДВ третман слободних зона и да укажемо на најчешће дилеме и нејасноће које обвезници ПДВ имају приликом обављања пословања у слободним зонама.

1. Нормативна уређеност слободних зона

Поступање са робом при допремању у слободну зону, смештају, изношењу из слободне зоне, као и обављању делатности у слободној зони, између осталог прописује:

1) Закон о слободним зонама („Службени гласник РС“, бр. 62/06);

2) Царински закон („Службени гласник РС“, бр. 18/10, . . . и 138/22);

3) Закон о ПДВ („Службени гласник РС“, бр. 84/04, . . . и 138/22);

4) Закон о електронском фактурисању („Службени гласник РС“, бр.44/21, . . . и 138/22);

5) Правилник о облику и садржини извештаја о пословању слободне зоне („Службени гласник РС“, бр. 141/22);

6) Правилник о ПДВ („Службени гласник РС“, бр. 37/21, . . . и 15/23);

7) Правилник о облику, садржини и начину доношења и попуњавања декларације и других образаца

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ У ВЕЗИ СА ПРОПИСИМА О ПДВ

1. ПДВ рачун – да ли се електронска фактура сматра издатом у складу са Законом о ПДВ уколико пословно име примаоца садржи грешку

Питање:

Издавалац електронске фактуре (у даљем тексту: ЕФ) је, приликом њеног креирања, учинио грешку која се односи на наведену правну форму купца – привредног друштва. Да ли ову ЕФ можемо сматрати исправном из аспекта признавања права на одбитак претходног пореза?

Одговор:

ЕФ која, између осталих података, садржи тачан **назив** привредног друштва – купца, може се сматрати рачуном издатим у складу са Законом о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“, бр. 84/04, ... и 138/22 – у даљем тексту: ЗПДВ), независно од чињенице да је учињена грешка приликом навођења правне форме уз испуњење других прописаних услова. У мишљењу МФИН, бр. 011-00-185/2022-04 од 5.07.2022. године, у једном делу наводи се следеће:

„Обавезни елементи рачуна, између осталих, су **назив издаваоца и назив примаоца рачуна**.

Према Закону о привредним друштвима („Службени гласник РС“, бр. 36/11, ... и 109/21 – у даљем тексту: ЗПД), привредно друштво послује и учествује у правном промету под пословним именом које је регистровало у складу са законом о регистрацији, при чему пословно име обавезно садржи **назив**, правну форму и место у коме је седиште друштва. **Назив** је дефинисан као **карактеристични део пословног имена** по коме се то друштво разликује од других друштава. Поред тога, друштво може у пословању, поред пословног имена, да користи и скраћено пословно име, под истим условима под којима користи пословно име. Скраћено пословно име обавезно **садржи назив** и правну форму и региструје се у складу са законом о регистрацији.

У складу са наведеним, рачун обвезника ПДВ – привредног друштва који, поред осталих прописаних података, садржи пословно име, скраћено пословно име **или само назив тог привредног друштва**, односно привредног друштва којем је рачун издат, **сматра се рачуном** на основу којег обвезник ПДВ – прималац може остварити право на одбитак претходног пореза, ако су испуњени остали услови наведени у Закону.“

Чланом 42. став 4. тачка 3) ЗПДВ рачун који издаје обвезник ПДВ нарочито садржи, између осталог, **назив** – примаоца рачуна. У складу са наведеним у ситуацији када је издата ЕФ која садржи грешку у наведеној правној форми привредног друштва, при чему су назив тог друштва и остали **обавезни** подаци тачни, сматрамо да обвезник ПДВ може остварити право на одбитак претходног пореза уз испуњење услова прописаних чланом 28. ЗПДВ, односно ако предметна добра и услуге користи или ће их користити за промет добара и услуга са правом на одбитак претходног пореза (промет који је опорезив ПДВ, промет за који је прописано пореско ослобођење са правом на одбитак претходног пореза или за промет који се сматра извршеним у иностранству, ако би за тај промет постојало право на одбитак претходног пореза да је извршен у Републици Србији) и уколико је иста прихваћена (односно за коју се сматра да је прихваћена у складу са законом којим се уређује електронско фактурисање). Напомињемо да уколико издавалац ЕФ накнадно изврши сторнирање ове ЕФ, прималац нема право на одбитак претходног ПДВ, односно дужан је да изврши исправку претходног пореза уколико је ово право користио.

2. ПДВ у грађевинарству – промет крана са монтажом

Питање:

Са добављачем је уговорена испорука крана са монтажом. Монтажа подразумева и изградњу кран-

ИЗМЕНА АКОНТАЦИЈА ПОРЕЗА НА ДОБИТ У 2023. ГОДИНИ

У складу са чланом 68. Закона о порезу на добит правних лица (у даљем тексту: Закон), предвиђена је могућност подношења периодичног пореског биланса и пореске пријаве ради измене месечне аконтације пореза.

Ако у текућој 2023. години дође до значајнијих промена у пословању обвезника, промене пореских ин-струмената или других околности које битно утичу на висину месечне аконтације пореза на добит, обвезник може после подношења пореског биланса и пријаве за 2022. годину да поднесе периодичну пореску пријаву са пореским билансом у којој ће исказати податке значајне за измену месечне аконтације и обрачунати њену висину.¹

Могућност умањења износа месечних аконтација у току 2023. године на прописани начин могу да користе **сви обвезници пореза на добит**.

Међутим, **ова могућност посебно је значајна за обвезнике који имају смањени обим пословних активности у односу на прошлу годину**, односно за све обвезнике са очекиваним лошијим пословним резултатом у виду мање исказане добити или губитка, а тиме и нижом очекиваном коначном обавезом пореза на добит за 2023. годину.

Наиме, иако је **рок за достављање пореске пријаве** за порез на добит правних лица за 2022. годину **29. јун 2023. године**, ови обвезници могу бити мотивисани да **коначну пријаву предају и пре тог рока, а како би одмах предали и пореску пријаву ради измена аконтација**, односно како би аконтацију за јун која доспева за плаћање најкасније 15. јула 2023. године платили у нижем износу од износа привремених аконтација.

Са друге стране, **обвезници код којих је дошло до значајних повећања прихода** у току 2023. године у односу на претходну 2022. годину могу, али није им у

интересу да подносе периодични порески биланс и пореску пријаву ради измене месечне аконтације пореза.

Рок за подношење периодичног пореског биланса и пореске пријаве је 30 дана по истеку периода за који се саставља периодични порески биланс. Тако, на пример, рок за подношење пореског биланса и пореске пријаве за период јануар – мај 2023. је 30. јун 2023. године. Подношење периодичног пореског биланса и пореске пријаве ради измене месечне аконтације пореза врши се искључиво електронским путем преко портала Пореске управе *eПорези*. Напомињемо да периодични порески биланс и пријава могу да се поднесу само после предаје коначног пореског биланса и пријаве за 2022. годину.

Обвезник у периодичној пореској пријави утврђује нови измењени износ аконтације пореза у односу на претходно поднету пореску пријаву за 2022. годину.

На основу периодичног пореског биланса и пореске пријаве, обвезник сâм утврђује измењени износ аконтације пореза на добит и, у складу са чланом 68. став 2. Закона, може да започне плаћање аконтације пореза за месец у којем је поднео периодичну пореску пријаву од првог дана наредног месеца у односу на месец у којем је пријаву поднео.

Тако ће **обвезник који до 30. јуна 2023. године поднесе порески биланс и пореску пријаву за период јануар – мај 2023. године**, у делу 6. *Подаци од значаја за утврђивање висине аконтације* да ис-каже нови износ аконтације пореза, и да аконтације плаћа у новоутврђеном износу почев од аконтације за месец јун 2023. године која доспева за плаћање 15. јула 2023. године. Аконтације пореза за првих пет месеци, закључно са мајем 2023. године не могу да се мењају, односно на њих не утиче подношење периодичне пореске пријаве. Обвезник је дужан да плати аконтацију пореза за период јануар – мај 2023. године у износу који је утврдио у пореској пријави за 2021. годину.

¹ Како износ уплаћених аконтација у току 2023. године не би превазишао износ (будуће) коначне обавезе пореза на добит за 2023. годину.

ПОДНОШЕЊЕ ПОРЕСКЕ ПРИЈАВЕ ЗА ИЗМЕНУ АКОНТАЦИЈЕ ПОРЕЗА НА ПРИХОД ОД САМОСТАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ

Чланом 112. став 2. Закона о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС“, бр. 24/01, . . . и 44/21 – у даљем тексту: Закон), предвиђена је могућност подношења периодичног пореског биланса и пореске пријаве ради измене месечне аконтације пореза на приход од самосталне делатности.

Предузетник, односно други обвезник пореза на приходе од самосталне делатности може изменити висину аконтација пореза, односно аконтацију пореза и доприноса подношењем измене пореске пријаве ППДГ-1С, због значајних промена у пословању, промене пореских инструмената или других околности које битно утичу на висину месечне аконтације пореза.

Такође, код промене основа осигурања, обављања делатности, односно престанка обављања делатности преко овлашћеног пословође и у другим случајевима подноси се измењена пореска пријава.

Пореска пријава ради измене аконтације пореске обавезе за текући порески период због промене седишта радње аутоматски се генерише. Другим речима, пореска пријава се формира и књижи аутоматски наредног дана од дана (регистрације) промене седишта радње, односно порески обвезник није дужан да подноси пореску пријаву преко портала *eПорези*.

1. Пореска пријава ради измена аконтација због промена у пословању

Обвезник **може, али није обавезан**, да поднесе пореску пријаву и порески биланс за одговарајући период у 2023. години (рецимо за период јануар – јун, јануар – јул и др.) ако је дошло до значајнијих промена у пословању које битно утичу на висину месечне аконтације пореза.

Могућност умањења износа месечних аконтација у току 2023. године на прописани начин могу да користе сви обвезници пореза на приходе од самосталне делатности, који се самоопорезују у складу са одредбом члана 111. Закона.

Пореска пријава ради измене аконтације може да се преда тек после предаје коначне пореске пријаве за претходну годину. То значи да сви обвезници који **су предали пореску пријаву за утврђивање коначне пореске обавезе за 2022. годину** и аконтације за 2023. годину, могу да поднесу **пријаву за измену аконтација**, уколико су им се променили услови пословања (нпр., смањен обим пословних активности у односу на прошлу годину, очекивани лошији пословни резултат у виду мање исказане добити или губитка, а тиме и нижа очекивана коначна обавеза пореза на приходе од самосталне делатности за посматрани период).

Са друге стране, **обвезници код којих је, евенуално, дошло до значајних повећања прихода** у току 2023. године у односу на претходну 2022. годину могу, али нису обавезни, да подносе периодични порески биланс и пореску пријаву ради измене месечне аконтације пореза.

Обвезник који током године поднесе пореску пријаву за утврђивање аконтације за текући порески период (нпр., новоосновани предузетник), може поднети и пријаву ради измене аконтације уколико дође до промене услова пословања у односу на претпостављене у моменту подношења пријаве ради утврђивања аконтације.

Рок за подношење периодичног пореског биланса и пореске пријаве је 30 дана по истеку периода за који се саставља порески биланс. Тако, на пример, рок за подношење пореског биланса и пореске пријаве за период јануар – мај 2023. године је 30. јун 2023. године.

Према члану 112. став 3. Закона, најкраћи период за који се саставља порески биланс због измене аконтације је месец дана.

Сагласно са чланом 112. став 4. Закона, предузетник који води пословне књиге може да започне плаћање аконтације у складу са пореском пријавом ради измене аконтације за месец у којем је пријава поднета.

ПРАВО ЗАПОСЛЕНОГ НА ГОДИШЊИ ОДМОР

1. Стицање права на коришћење годишњег одмора и утврђивање права на пун, односно сразмеран број дана годишњег одмора

Стицање права на годишњи одмор и право на пун, односно сразмеран број дана годишњег одмора уређено је одредбама чл. 68. и 72. Закона.

Прво, треба разјаснити **када запослени стиче право да користи годишњи одмор**, независно од тога да ли има право да користи годишњи одмор у пуном трајању или у сразмерном броју дана.

Према члану 68. став 2. Закона, запослени стиче право да користи годишњи одмор у календарској години после месец дана непрекидног рада од дана заснивања радног односа код послодавца, наравно уколико је реч о заснивању радног односа у календарској години за коју се и користи годишњи одмор. Међутим, ако је реч о запосленом који је било у претходној, било у претходним годинама засновао радни однос код истог послодавца, у текућој календарској години може да користи годишњи одмор и на самом почетку календарске године, наравно у договору са послодавцем.

Друго, треба разјаснити **када запослени има право на годишњи одмор у пуном трајању, а када у сразмерном броју дана.**

Право на пун годишњи одмор има запослени који је засновао радни однос код послодавца у претходној или претходним календарским годинама уз услов да му у текућој календарској години не престаје радни однос.

Право на сразмеран број дана годишњег одмора има запослени који је засновао радни однос у текућој години или му престаје радни однос у текућој години.

Иначе, **непрекидним радом** у смислу стицања права на годишњи одмор, сматра се и време привремене спречености за рад у смислу прописа о здравственом осигурању и одсуства са рада уз накнаду зараде, односно:

- боловање због болести, одржавања трудноће, повреде на раду и др.;
- породилско одсуство, одсуство са рада ради неге детета и посебне неге детета;
- плаћено одсуство, одсуство у случају прекида рада без кривице послодавца и друго.

1.1. Право на годишњи одмор у случају неплаћеног одсуства

Међутим, запосленом који је у току трајања радног односа био на неплаћеном одсуству или му је било одобрено мировање радног односа у складу са одредбама чл. 78. и 79. Закона, мирују права и обавезе из радног односа, ако за поједина права и обавезе законом, општим актом и уговором о раду није друкчије одређено, што значи да му мирује и право на годишњи одмор.

Тим лицима време проведено на одсуству за период мировања права и обавеза не признаје се у непрекидан рад у смислу стицања права на годишњи одмор према времену проведеном на раду.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у вези са овим питањем дало је објашњење у мишљењу бр. 011-00-52/2016-02 од 29.02.2016. године, чији извод гласи:

„Одредбом члана 79. Закона о раду утврђени су случајеви када запослени има право на мировање радног односа. Током трајања мировања радног односа запослени одсуствује са рада, а сва права и обавезе које се стичу на раду и по основу рада мирују, те запослени има право на годишњи одмор сразмерно броју месеци које је провео на раду, пре или након мировања радног односа. Током обављања функције код другог послодавца, запослени остварује сразмеран годишњи одмор код послодавца код ког обавља функцију.

Имајући у виду наведено, запосленом који одсуствује са рада по основу мировања радног односа у складу са чланом 79. Закона о раду мирује и право на

НАКНАДА ШТЕТЕ ЗА НЕИСКОРИШЋЕНИ ГОДИШЊИ ОДМОР И ПОДНОШЕЊЕ ПОРЕСКЕ ПРИЈАВЕ ППП-ПД У СЛУЧАЈУ ИСПЛАТЕ НАКНАДЕ

1. НАКНАДА ШТЕТЕ ЗА НЕИСКОРИШЋЕНИ ГОДИШЊИ ОДМОР

Према члану 68. став 4. Закона о раду (у даљем тексту: Закон), запослени не може да се одрекне права на годишњи одмор, нити му се то право може ускратити или заменити новчаном накнадом, осим у случају престанка радног односа у складу са Законом.

Према члану 76. Закона, у случају престанка радног односа, послодавац је дужан да запосленом који није искористио годишњи одмор у целини или делимично, исплати новчану накнаду уместо коришћења годишњег одмора, у висини просечне зараде у претходних 12 месеци, сразмерно са бројем дана неискоришћеног годишњег одмора. У ставу 2. истог члана Закона уређено је да ова накнада има карактер накнаде штете.

Из наведене законске одредбе произлази да је послодавац дужан да у случају престанка радног односа, и то независно од тога на који начин је дошло до престанка радног односа (отказ од стране запосленог, отказ послодавца по основу непоштовања радне дисциплине или повреде радне обавезе, отказ по основу вишка запослених, по основу коришћења права на пензију, споразумни престанак радног односа, престанак радног односа на одређено време и др.), исплати накнаду штете за неискоришћени годишњи одмор, и то како за ту текућу календарску годину (сразмеран део годишњег одмора), тако и за евентуални други део годишњег одмора из претходне календарске године, а који је запослени имао право да користи до 30. јуна текуће календарске године.

Напомињемо, да би запослени којем престаје радни однос остварио право на накнаду штете за неискоришћени годишњи одмор из претходне године, неопходно је да кумулативно буду испуњена два услова, и то:

– да запослени није у целини искористио годишњи одмор из претходне године, и

– да том запосленом радни однос престаје најкасније до 30. јуна текуће године, односно године у којој се исплаћује накнада штете по основу престанка радног односа.

Када је у питању накнада штете за неискоришћени годишњи одмор из текуће године, односно године у којој запосленом престаје радни однос, запослени стиче право на накнаду штете независно од момента у којем му престаје радни однос у току године, али само за сразмеран део годишњег одмора на који је стекао право до престанка радног односа, а који је до престанка радног односа остао неискоришћен.

Према одредбама члана 13. став 5. Закона о порезу на доходак грађана (ЗПДГ), зарадом, у смислу овог закона, сматрају се и сва примања у вези са радом код послодавца која по основу права из радног односа лице оствари по престанку радног односа.

Имајући у виду наведено, накнада штете за неискоришћени годишњи одмор који запослени оствари по престанку радног односа, има карактер зараде, на коју се обрачунавају и плаћају порез и сви социјални доприноси. У вези са овим дата су и тумачења МФИН бр. 011-00-1139/2014-04 од 17.10.2016. и бр. 011-00-1142/2016-04 од 18.05.2017. године.

Приликом исплате ове накнаде штете поступа се практично на исти начин као да је запослени у месецу за који му се исплаћује ова накнада штете користио дане годишњег одмора за које му је послодавац исплатио накнаду зараде. Другим речима, висина накнаде штете утврђује се у износу који одговара износу накнаде зараде коју би запослени примио да је отпочео коришћење неискоришћеног годишњег одмора у месецу у којем му престаје радни однос.

То значи да се приликом утврђивања висине накнаде штете полази од истих правила која важе и

ЗАРАДЕ КОЈЕ ОСТВАРУЈУ УПУЋЕНИ РАДНИЦИ СТРАНОГ ПРАВНОГ ЛИЦА ПО ОСНОВУ ОБАВЉАЊА РАДА НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Страна физичка лица која су у радном односу код иностраног послодавца (страно правно лице), као упућени радници често се шаљу на рад у Србију ради обављања послова на територији Србије за потребе домаћег правног лица на основу уговорног односа између та два правна лица, при чему конкретна физичка лица (упућени радници) не заснивају радни однос са домаћим правним лицем.

При томе, страна физичка лица као упућени радници примају зараду од свог послодавца – исплатиоца који није резидент Србије.

Поред тога што наведена лица остварују зараду од свог послодавца из иностранства, често им се од стране домаћег правног лица (за чије потребе обављају послове) накнађују поједини трошкови попут трошкова смештаја, превоза, исхране и слично.

Уобичајено је да инострани послодавац (који је упутио запослене) издаје рачун домаћем правном лицу и врши наплату по овом основу. При томе, на рачуну се наводи да се ради о консултантској услузи, услузи уступања радне снаге или префактурисаној заради упућеног радника.

До измена и допуна Закона о порезу на доходак грађана (у наставку: ЗПДГ) које су у примени од 1. јануара 2021. године, у случајевима када упућена лица, чинећи порески прекршај, нису плаћала пореске обавезе преко пореске пријаве на Обрасцу ПП-ОПО, већ би се по истеку периода упућивања вратила у своју државу без измиреног пореског дуга у Србији, остали би ван домашња домаћих пореских органа који фактички од тих физичких лица нису могли да наплате неизмирена пореска потраживања. У таквим случајевима би у поступцима пореске контроле долазило до задуживања за неплаћени износ пореских обавеза домаћег правног лица код којег су физичка лица била упућена, као да је домаће правно лице имало обавезу плаћања пореза по одбитку преко пореске пријаве на

Обрасцу ППП-ПД. Уређивањем начина опорезивања ових лица, оваква пракса Пореске управе добија свој правни основ.

Изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана (у наставку: ЗПДГ) које су у примени од 1. јануара 2021. године, прописан је начин опорезивања прихода физичких лица која су из иностранства упућена на рад код домаћег правног лица. Наиме, реч је о следећим одредбама ЗПДГ:

– **према одредбама члана 100а ст. 5. и 6. ЗПДГ**, обавезу обрачунавања и плаћања пореза има и обвезник – лице које је упућено, односно послато на рад код домаћег правног лица, по основу зараде и других примања које остварује од послодавца из друге државе који га је упутио, односно послао на рад у Републику код домаћег правног лица. **Изузетно** од става 5. овог члана, **обвезник нема обавезу обрачунавања и плаћања пореза када је порез плаћен сагласно са чланом 99. став 3. овог закона;**

– **према одредби члана 99. став 3. ЗПДГ**, по основу прихода лица из члана 100а став 5. овог закона обавезу обрачунавања и плаћања пореза по одбитку има домаће правно лице, као и део правног лица односно пословна јединица нерезидентног правног лица, у моменту када послодавцу из друге државе исплати износ за накнаду трошкова за рад само у случају када се порез претходно не плати самоопорезивањем сагласно члану 100а став 5. овог закона, без обзира на то да ли је истекао рок из члана 95. став 6. и члана 114. став 1. овог закона;

– **према одредби члана 15а став 6. ЗПДГ**, изузетно од ст. 1. до 5. овог члана, основицу пореза на зараде лица за које домаће правно лице плаћа порез сагласно са чланом 99. став 3. овог закона, чини износ који је домаће правно лице исплатило послодавцу из друге државе као накнаду трошкова за рад лица које је

ЗАРАДЕ КОЈЕ ОСТВАРУЈУ ФИЗИЧКА ЛИЦА – РЕЗИДЕНТИ ОД ИСПЛАТИЛАЦА ИЗ ДРУГЕ ДРЖАВЕ

Када говоримо о зарадама резидентних физичких лица које остварују од страних исплатилаца, у овом чланку разликоваћемо две ситуације¹:

1) резидент Србије засновао је радни однос са иностраним исплатиоцем, а рад се обавља у Србији (иностранци исплатилац нема представништво или огранак регистрован на територији Србије);

2) рад се обавља у Србији за исплатиоца који није дужан да обрачуна и уплати порезе по одбитку (рад у амбасадама других држава, конзуларним и дипломатским представништвима² и код међународних организација).

У оба наведена случаја физичко лице рад обавља на територији Републике Србије, врши самоопорезивање, односно само обрачунава и уплаћује порез и доприносе и подноси пореску пријаву.

1 Међутим, поред наведених, могуће су и друге, наизглед сличне ситуације:

– резидент Србије засновао је радни однос код резидентног правног лица које га упућује на рад у иностранство, тако да се рад обавља у другој држави. У овом случају послодавац, односно исплатилац зараде (резидентно правно лице код којег је запослени у радном односу) дужан је да обрачуна порез и доприносе и уплати их по одбитку приликом исплате зараде, уз подношење пореске пријаве на Обрасцу ППП-ПД, тако да запослени нема обавезу подношења пореске пријаве самоопорезивањем, о чему смо писали у ПС 19 и 20/21, на страни 131;

– држављанин Србије засновао је радни однос код иностраног правног лица и рад се обавља у иностранству. У овом случају порез се увек плаћа у држави где запослени ради, а да ли ће се у овом случају плаћати порез у Србији, зависи од тога да ли је то лице, у складу са ЗПДГ и међународним уговорима о избегавању двоструког опорезивања (УИДО), резидент Србије или није. Ако није резидент Србије, нема плаћања пореза у Србији, па нема ни обавезе достављања пореске пријаве. Ако је резидент Србије, дужан је да плати порез и у Србији, с тим да има право на порески кредит за порез плаћен у другој држави, изузев када је УИДО предвиђен метод изузимања када Србија нема право наплате пореза, о чему смо писали у ПС 2 и 3/23, на страни 268.

2 Са друге стране, ако се рад обавља у представништвима страних правних лица, онда су представништва дужна да обрачунају и уплате порез и доприносе по одбитку.

У првом случају, када резидент остварује зараду од иностраног послодавца за рад на територији Републике Србије, таква зарада са становишта опорезивања порезом на доходак грађана не опорезује се као зарада, већ као други приход од уговорене накнаде за рад, за коју је физичко лице дужно да утврди пореску обавезу самоопорезивањем. У вези са наведеним, дата су одговарајућа тумачења надлежних органа, о чему детаљније пишемо у наставку.

Са друге стране, када резидентно физичко лице обавља рад на територији Републике Србије у амбасадама других држава, конзуларним и дипломатским представништвима и код међународних организација, таква зарада се са становишта опорезивања порезом на доходак грађана опорезује као зарада, за коју је физичко лице дужно да само обрачуна порез на зараду и припадајуће социјалне доприносе.

Иако у оба случаја резидентно физичко лице има заснован радни однос са иностраним исплатиоцем и пореску обавезу утврђује самоопорезивањем, имајући у виду различит порески третман зараде коју остварују ова лица, постојаће значајне разлике у погледу начина утврђивања пореске обавезе, подношења пореске пријаве, као и обавеза по питању плаћања социјалних доприноса.

Напомињемо да у овом чланку не пишемо о **заради лица која су упућена на рад у Србију од стране иностраних послодаваца**. О тој теми пишемо у посебном чланку у овом броју часописа.

1. Зараде по основу заснивања радног односа физичког лица – резидента са страним правним лицем, при чему се рад обавља у Србији (иностранци исплатилац нема представништво или огранак регистрован на територији Србије)

На почетку указујемо на мишљење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања бр. 011-00-1048/2014-02 од 30.12.2014. године, у којем је

СПОРНИ ЗАКЉУЧЦИ У МИШЉЕЊУ МИНИСТАРСТВА РАДА У ВЕЗИ СА ОБРАЧУНОМ ДОПРИНОСА НА УГОВОРЕНУ НАКНАДУ ДИРЕКТОРА

Сектор за пензијско и инвалидско осигурање Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (у даљем тексту: Министарство рада) дало је одређена објашњења у свом мишљењу број 011-00-00383/2021-07 од 8.12.2021. године. Објашњења садржана у овом мишљењу разликују се од објашњења које је исто министарство објавило у ранијим мишљењима, а поводом истих питања.

У уводу ћемо истаћи да се те разлике односе на обавезно плаћање доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на рад директора по уговору о правима и обавезама (у складу са чланом 48. Закона о раду) по следећим питањима:

1) Да ли уговор о правима и обавезама директора може да садржи одредбу о одрицању од накнаде?

2) Уколико је могуће да се директор одрекне уговорене накнаде, да ли се плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање и на коју основицу?

3) Да ли директори странаца, резиденти друге државе имају обавезу плаћања доприноса за ПИО, ако су осигурани као запослена лица код послодавца чије је седиште у држави са којом Србија има закључен билатерални уговор о социјалном осигурању?

4) Да ли је могуће да директор странаца, који не борави у Србији и самим тим нема одобрени привременог боравак буде укључен у обавезно ПИО, односно да ли је потребно да то лице буде пријављено на обавезно осигурање подношењем пријаве у Централни регистар обавезног социјалног осигурања?

Како бисмо могли да одговоримо на ова питања, упоређујући раније дата мишљења са наведеним мишљењем, преносимо га у целини:

„Поводом вашег дописа у којем постављате питање у погледу утврђивања својства осигураника на обавезно пензијско и инвалидско осигурање за стране држављане који у Републици Србији обављају функцију директора привредног друштва на основу уговора о правима и обавезама директора дајемо следеће мишљење:

Прописи Републике Србије, којима је регулисана област обавезног пензијског и инвалидског осигурања не предвиђају различит третман домаћих и страних држављана.

У складу са одредбом члана 12. став 1. тачка 3) Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“, бр. 34/03, 64/04 – ус, 84/04 – др. закон, 85/05, 101/05 – др. закон, 63/06 – УС, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14, 142/14, 73/18, 46/19 – одлука УС, 86/19 и 62/2021), лица која обављају послове по основу уговора о делу, односно послове по основу ауторског уговора, као и послове по основу других уговора, код којих за извршен посао остварују накнаду, сматрају се осигураницима само-сталних делатности.

Такође, прописима о раду је утврђено да се исти примењују и на запослене стране држављане и на лица без држављанства који раде код послодавца на територији Републике Србије, што значи да они у том случају имају исти статус као и домаћи држављани, запослени код српских послодавца, а самим тим и сва права и обавезе по том основу.

У складу са прописима о раду, међусобна права, обавезе и одговорности директора који није засновао радни однос уређују се уговором. Страни држављанин који у Републици Србији обавља функцију директора привредног друштва на основу уговора о правима и обавезама директора (без заснивања радног односа) остварује уговорену накнаду као и друга права, обавезе и одговорности у складу са уговором. Надаље, Уставом Републике Србије је прописано да свако има право на правичну накнаду за рад и да се нико тог права не може одрећи. С тим у вези, указујемо на мишљење овог министарства у складу са којим се накнада за рад сматра обавезним елементом уговора о међусобним правима, обавезама и одговорностима директора.

Према томе, страни држављани који у Републици Србији обављају функцију директора привредног друштва на основу уговора о правима и обавезама

ИСПЛАТА ОТПРЕМНИНЕ ЗАПОСЛЕНИМА ПО ОСНОВУ ТЕХНОЛОШКОГ ВИШКА, ОДЛАСКА У ПЕНЗИЈУ И СПОРАЗУМНОГ РАСКИДА РАДНОГ ОДНОСА

Закон о раду предвидео је обавезу послодавца да запосленима исплати отпремнину у следећим случајевима:

– у случају престанка радног односа ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла (члан 179. став 5. тачка 1) и 158. Закона о раду);

– приликом одласка у пензију (члан 119. став 1. тачка 1) Закона о раду).

Такође, послодавац у складу са општим актом, уговором о раду или одлуком, може, али није обавезан, да исплати запосленом отпремнину и приликом споразумног престанка радног односа.

У овом тексту детаљно ћемо објаснити правне услове, правила обрачуна и исплате наведених облика отпремнине и њихов порески третман.

1. Исплата отпремнине у случају тзв. технолошког вишка (правне претпоставке, утврђивање одговарајућег износа и порески третман)

Према одредбама члана 179. став 5. тачка 1) Закона о раду, запосленом може да престане радни однос ако за то постоји **оправдан** разлог који се односи на потребе послодавца и то ако престане потреба за обављањем одређеног посла услед:

– технолошких промена (нпр., одређена радна места су постала непотребна због технолошких иновација, аутоматизације процеса рада и сл.);

– економских промена (финансијски проблеми, промене на тржишту итд.);

– организационих промена (нпр., спајање одељења или више радних места у једно ради рационализације процеса рада) или

– уколико дође до смањења обима посла (нпр., због мањег броја клијената).

За постојање овог отказног разлога **довољно је да постоји једна од ових промена**. Промена која је довела до престанка потребе за обављањем одређеног посла треба да буде оправдана од стране послодавца у образложењу решења о престанку радног односа, односно у програму решавања вишка запослених са навођењем јасних доказа који су довели до тога.

Неке од најчешћих грешака које се јављају у поступку престанка радног односа по овом основу су:

– доношење решења о престанку радног односа без измене правилника о организацији и систематизацији послова или пре ступања на снагу измена тог правилника (пре истека осам дана од дана објављивања) или необјављивање правилника на огласној табли послодавца;

– доношење решења о престанку радног односа од стране лица које није овлашћено за њихово доношење;

– решење и/или програм решавања вишка запослених не садрже критеријуме на основу којих је један од више запослених проглашен вишком у случају смањења броја извршилаца на одређеним пословима;

– послови које је запослени обављао нису укинута, већ је само, нпр., промењен назив радног места или су само измењени услови у погледу степена стручне спреме потребне за њихово обављање;

– запосленом пре престанка радног односа није исплаћена отпремнина;

– одрицање од отпремнине које је ништаво (не производи правно дејство);

– незаконит отказ услед укидања радног места ако је у моменту доношења решења постојало упражњено радно место на које је запослени могао бити распоређен, сходно стручној спреми, знању и способностима.

Према одредбама члана 153. Закона о раду, послодавац је дужан да донесе програм решавања вишка запослених (у даљем тексту: програм), ако утврди да ће због технолошких, економских или организационих

РАСПОДЕЛА ДОБИТИ И ПОКРИЋЕ ГУБИТКА У ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА

Расподела добити и покриће губитка у привредним друштвима врше се на начин уређен Законом о привредним друштвима („Службени гласник РС“, бр. 36/11, . . . и 109/21 – у даљем тексту: Закон) и општим актима друштва.

У овом чланку најпре ћемо објаснити основне појмове и одредбе које се односе на расподелу добити и покриће губитка свих привредних друштава, без обзира на њихову правну форму, а потом ћемо указати на специфичности оних одредаба које су прописане за поједине правне форме привредних друштава.

1. Доношење одлуке о расподели добити, односно покрићу губитка и њено достављање Агенцији за привредне регистре

Одлуку о расподели добити, односно покрићу губитка (у даљем тексту: Одлука) у привредним друштвима **доноси надлежни орган друштва (скупштина, односно орган који врши функцију скупштине).**

Одлука за одређену пословну годину **не може се донети пре усвајања финансијских извештаја за ту годину.**

Предмет расподеле добити је нето добит друштва утврђена у Билансу успеха друштва и исказана на АОП 1055, односно акумулирана нераспоређена добит из претходног периода исказана у пословним књигама друштва на рачуну 340 – Нераспоређени добитак ранијих година.

Истичемо да се добит текуће године не може расподелити у текућој, већ у наредној или у некој од наредних година.

За разлику од претходних година, у складу са чланом 45. Закона о рачуноводству („Службени гласник РС“, бр. 73/2019, 44/2021 – др. закон), почев од **финансијских извештаја за 2021. годину привредна друштва немају обавезу достављања Одлуке Агенцији за привредне регистре**, док обавезу достављања Одлуке о усвајању годишњег финансијског извештаја имају искључиво правна лица која имају обавезу ре-

визије финансијских извештаја у складу са законом којим се уређује ревизија.

2. Намене за које се добит може распоредити

Уколико друштво има губитак из ранијих година, остварена добит мора се прво искористити за покриће тог губитка.

Износ добити који преостане после покрића губитка може се распоређивати за следеће намене:

- повећање основног капитала;
- повећање резерви друштва (ако друштво има резерве);
- учешћа у добити (дивиденда);
- за исплату запосленима;
- добит (део добити) може остати нераспоређена.

Редослед расподеле добити није прописан Законом, изузев за акционарска друштва (члан 270. Закона). Такође, акционарска друштва морају добит остварену у претходној години распоредити у целини, о чему детаљна објашњења дајемо у посебном делу овог чланка.

3. Расподела добити у ортачком друштву

Ортачко друштво је привредно друштво које уговором о оснивању оснивају најмање два физичка или правна лица, од којих свако за обавезе друштва одговара неограничено солидарно. Приликом оснивања друштва, удели чланова друштва формирају се у висини новчане вредности улога унетих у друштво. Улози могу бити у новцу, стварима, правима, раду и услугама, а висину новчаних улога оснивачи сами процењују.

Закон уређује односе између ортака и између ортака и друштва, али даје могућност да се уговором о оснивању ти односи уреде и на другачији начин. То значи да се законске одредбе примењују само у случају да актима друштва није другачије уређено.

Према члану 107. Закона, добит друштва расподељује се на ортаке на једнаке делове, ако уговором о оснивању није другачије одређено.

РАЧУНОВОДСТВЕНИ И ПОРЕСКИ АСПЕКТ РАСПОДЕЛЕ ДОБИТИ

Правни аспект расподеле добити и покрића губитка из угла Закона о привредним друштвима (у даљем тексту: Закон) детаљно смо објаснили у посебном тексту у овом броју часописа, па ћемо се у овом чланку првенствено бавити расподелом добити из угла рачуноводствених и пореских прописа.

1. Рачуноводствени аспект расподеле добити

Поред нето добити претходне пословне године, предмет расподеле добити могу бити и остали износи добити исказани на рачуну 340, као што су:

- добит по годишњим рачунима ранијих година која је остала нераспоређена;
- добит настала по основу реализованих ревалоризованих резерви код привредних друштава која су предвидела метод ревалоризације за процену вредности сталних средстава;
- нераспоређена добит ранијих година која се јавља по основу исправке материјално значајних грешака ранијих периода;
- нераспоређена добит ранијих година настала по основу промене рачуноводствене политике;
- нераспоређена добит ранијих година настала по основу враћања резерви друштва у нераспоређену добит;
- нераспоређена добит по основу рекласификације услед прве примене одређеног оквира за финансијско извештавање.

Овако утврђена, целокупно исказана нераспоређена добит (евидентирана на рачуну 340) може бити предмет расподеле добити, односно може се користити за покриће губитка. Међутим, на самом привредном друштву је да одлучи који део добити ће бити расподељен на дивиденду, а који део добити ће бити задржан у друштву (било да се претвара у резерве, било да остаје нераспоређен). Подсећамо на то да Законом није прописана обавеза расподеле добити, изузев за

акционарска друштва. Акционарска друштва морају донети одлуку о расподели годишње добити на истој седници на којој се усвоје финансијски извештаји у којима је та добит исказана.

Подсећамо и на то да за разлику од претходних година, у складу са чланом 45. Закона о рачуноводству („Службени гласник РС“, бр. 73/19, 44/21 – др. закон), **од финансијских извештаја за 2021. годину привредна друштва немају обавезу достављања одлуке о расподели добити Агенцији за привредне регистре.**

1.1. Рачуноводствено обухватање расподеле добити у пословним књигама друштва

Начин књижења расподеле добити у пословним књигама привредног друштва **зависи од намене** за коју се добит расподељује, као и од чињенице да ли су исплате добити **предмет опорезивања или нису.**

Рачуноводствено евидентирање **расподеле добити на дивиденде** врши се на терет рачуна 340, а у корист рачуна 461 – Обавезе за дивиденде (уколико је предмет расподеле добит у акционарском друштву), односно у корист рачуна 462 – Обавезе за учешће у добитку (уколико је предмет расподеле добит у ортакком друштву, командитном друштву и друштву с ограниченом одговорношћу). Када је исплата дивиденде, односно учешћа у добити предмет опорезивања, пореска обавеза по овом основу исказује се преко рачуна 489 – Остале обавезе за порезе, доприносе и друге дажбине.

У случају расподеле добити за потребе **повећања основног капитала или покриће губитка**, рачун 340 се задужује у корист одговарајућег рачуна основног капитала (рачун 300 – Акцијски капитал, односно 301 – Удели друштва с ограниченом одговорношћу), односно у корист рачуна 350 – Губитак ранијих година уколико се добит расподељује за покриће губитка. Уколико се део нераспоређене добити издваја за формирање резерви друштва, рачун 340 задужује се у корист рачуна 322 – Статутарне и друге резерве.

ИСПЛАТА ДОБИТИ ЧЛАНОВИМА ДРУШТВА У ТОКУ ГОДИНЕ (МЕЋУДИВИДЕНДА)

Поред расподеле добити исказане на рачуну нераспоређене добити из претходног периода, Закон о привредним друштвима дозвољава да се исплате из добити члановима друштва врше било када у току године. Практично, ради се о могућности да се члановима друштва исплаћује привремена дивиденда из добити текуће године, пре него што та добит буде утврђена у годишњим финансијским извештајима.

Правни, порески и рачуноводствени аспект расподела добити и покриће губитка у привредним друштвима теме су посебних чланака у овом броју часописа. У овом чланку даћемо детаљна објашњења у вези са исплатом добити чланова друштва у току године (међудивиденда).

1. Исплата међудивиденде из угла Закона о привредним друштвима

Члан 183. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, бр. 36/2011, . . . и 109/2021 – у даљем тексту: Закон) у погледу исплате међудивиденде члановима друштва с ограниченом одговорношћу упућује на сходну примену одредбе овог закона о исплати међудивиденде акционарима. Дакле, **без обзира на правну форму привредног друштва**, у погледу исплате међудивиденде **примењују се следећа правила** прописана чл. 273. и 370. Закона, као и осталим одредбама овог Закона:

1) привредно друштво може својим члановима исплаћивати привремену дивиденду (међудивиденда), осим **уколико оснивачким актом, односно статутом друштва није другачије одређено;**

2) привремена дивиденда (међудивиденда) се може исплаћивати **у било које време између редовних седница скупштине;**

3) привредно друштво може исплаћивати **међудивиденду уколико су испуњени следећи услови:**

– извештаји о пословању друштва и његовим финансијским резултатима сачињени за ту намену јасно показују да је друштво у периоду за који се исплаћује међудивиденда остварило добит и да су расположива новчана средства друштва довољна за плаћање те међудивиденде, и

– износ међудивиденде који се исплаћује није већи од укупне добити остварене након завршетка претходне пословне године за коју су сачињени финансијски извештаји, увећане за нераспоређену добит и износе резерви које се могу користити за те намене, а умањене за утврђене губитке и износ који се мора унети у резерве у складу са законом или статутом;

4) **дан међудивиденде је дан на који се доноси одлука о исплати међудивиденде, ако актима друштва није другачије уређено;**

5) одлуку о исплати међудивиденде **доноси скупштина друштва или одбор директора, односно надзорни одбор, ако је управљање друштвом дводомно, уколико је то одређено статутом или одлуком скупштине;**

6) уколико одлуку о исплати међудивиденде доноси **одбор директора, односно надзорни одбор** ако је управљање друштвом дводомно, међудивиденда **се може платити само у новцу;**

7) до усвајања годишњих финансијских извештаја скупштина не може донети одлуку о расподели добити, **а ако ти извештаји нису усвојени до истека рока за одржавање редовне седнице скупштине, по истеку тог рока одбор директора, односно надзорни одбор, ако је управљање друштвом дводомно, не може доносити одлуку о расподели међудивиденде.**

У случају друштва с ограниченом одговорношћу, међудивиденда се исплаћује члановима друштва **сразмерно** са учешћем њихових удела у основном капиталу друштва на дан доношења одлуке о исплати међудивиденде, **ако актима друштва није другачије**

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ ИЗ ОБЛАСТИ РАЧУНОВОДСТВА

1. Примена МСФИ 16 код закупа непокретности од физичког лица

Питање:

Привредно друштво је по завршном рачуну за 2022. годину разврстано у велико правно лице. У 2023. години почиње са првом применом пуних МСФИ. Имамо доста дугорочних уговора о закупу пословних простора са физичким и правним лицима. На уговорени износ закупа са физичким лицима обрачунавамо порез на доходак грађана и тај износ дисконтујемо, односно израчунавамо лизинг обавезу и имовину са правом коришћења. Питања која имамо су:

– Нисмо нашли пример за књижење пореза на доходак грађана који се плаћа на закуп од физичких лица и који су ставови за књижење у том случају?

– Шта да радимо са уговорима код којих је уговорен неодређен период закупа?

– Како поступити у случају уговорених плаћања која вршимо унапред квартално или полугодишње?

Одговор:

Прелазак на прву примену МСФИ 16 Лизинг детаљно смо обрадили у ПС 8/21. На питања која су постављена објашњења дајемо на примерима који следе.

1) Пример књижења лизинга на који се плаћа порез по одбитку

Код уговора о закупу са физичким лицима, на који купац – правно лице поред закупнине плаћа и порез по одбитку, у вредност обавезе по основу лизинга треба да укључи сва фиксна плаћања која доспевају

почев од датума почетка закупа у која спада и порез по одбитку. Та плаћања се дисконтују по стопи садржаној у лизингу, ако се може лако утврдити, а у супротном се примењује инкрементална каматна стопа задуживања за корисника лизинга.

Пример:

Правно лице А узима у закуп пословни простор од физичког лица на период од 24 месеца уз месечну закупнину од 100.000,00 динара. Годишња инкрементална каматна стопа задуживања је 4%, а месечна стопа у децималном запису = $(1,04^{(1/12)})-1 = 0,00327374$.

Бруто месечна закупнина у којој је садржан порез по одбитку износи:

	Нето закупнина	100.000,00
	Коефицијент за прерачун на бруто	1,17647059
1.	Бруто закупнина	117.647,06
2.	Нормирани трошкови (р. бр. 1 x 25%)	29.411,76
3.	Опорезиви приход (р. бр. 1 – р. бр. 2)	88.235,29
4.	Порез (р. бр. 3 x 20%)	17.647,06
5.	Нето приход од закупа (р. бр. 1 – р. бр. 4)	100.000,00

Садашња вредност лизинг обавезе = 117.647,06
 $x = (1 - (1 + 0,00327374)^{-24}) / 0,00327374 = 117.647,06$
 $x 23,04513853 = 2.711.192,77$ дин.

ПОДНОШЕЊЕ ПРИЈАВЕ ЗА УТВРЂИВАЊЕ НАКНАДЕ ЗА ЗАШТИТУ И УНАПРЕЂИВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Утврђивање и плаћање накнаде за заштиту и унапређивање животне средине уређено је Законом о накнадама за коришћење јавних добара („Службени гласник РС“, бр. 95/18 – у даљем тексту: Закон о накнадама).

1. Обвезник накнаде

Обвезник накнаде за заштиту и унапређивање животне средине је:

1) **правно лице и предузетник** које обавља одређене активности које утичу на животну средину;

2) **власник теретних возила, односно лица која обављају транспорт нафте и нафтних деривата, односно сировина, производа и полупроизвода хемијских и других опасних материја** из индустрије или за индустрију на територији јединице локалне самоуправе са статусом угрожене животне средине на подручју од значаја за Републику Србију (у даљем тексту: превозник одређених добара).

Физичко лице које утиче на животну средину **није обвезник ове накнаде.**

На основу члана 134. став 2. Закона о накнадама, Влада Републике Србије донела је Уредбу о критеријумима за одређивање активности које утичу на животну средину према степену негативног утицаја на животну средину који настаје обављањем активности, износима накнада („Службени гласник РС“, бр. 86/19 и 89/19, у даљем тексту: Уредба).

Обвезници накнаде, између осталих, су и удружења грађана (нпр. културноуметничко друштво, синдикална организација итд.) чија се активност спроводи у оквиру делатности на бази учлањења.

Огранак страног правног лица није обвезник накнаде за заштиту и унапређивање животне средине, с обзиром на то да нема правни субјективитет, у складу са одредбама Закона о привредним друштвима. Међутим, у нацрту Закона о изменама и допунама Закона о накнадама за коришћење јавних добара који је прошао јавну расправу, предвиђено је да убудуће (почев од 2024. године) обвезник накнаде буде и огранак страног правног лица.

2. Основица и висина накнаде

Основица накнаде за заштиту и унапређивање животне средине за **обављање активности** је **количина загађења**, односно **степен негативног утицаја** на животну средину које настаје обављањем активности.

Основица накнаде за заштиту и унапређивање животне средине за **транспорт нафте и нафтних деривата, као и сировина, производа и полупроизвода хемијских и других опасних материја из индустрије** на територији јединице локалне самоуправе са статусом угрожене животне средине **на подручју од значаја за Републику Србију** је **носивост транспортног средства**, односно **количина терета** приликом транспорта нафте и нафтних деривата, као и сировина, производа и полупроизвода хемијских и других опасних материја из индустрије или за индустрију на територији јединице локалне самоуправе са статусом угрожене животне средине на подручју од значаја за Републику Србију изражена у тонама (t).

Висина накнаде за заштиту и унапређивање животне средине прописана је у Прилогу 6, Табела 2. Закона о накнадама.

ГОДИШЊИ ОДМОР ЗАПОСЛЕНИХ У ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА, ОРГАНИМА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ, ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ И ЈАВНИМ СЛУЖБАМА

За запослене у државним органима, органима територијалне аутономне покрајине и локалне самоуправе и јавним службама стицање и коришћење права на годишњи одмор и обрачун накнаде за време коришћења годишњег одмора, као и права на накнаду штете за неискоришћени годишњи одмор, уређени су следећим прописима:

- Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, . . . и 95/18);
- Законом о државним службеницима („Службени гласник РС“, бр. 79/05, . . . и 144/22);
- Законом о запосленим у аутономним покрајинама и јединицима локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 95/18, . . . и 123/21);
- Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17, . . . и 129/21);
- Законом о Војци Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07, . . . и 74/21);
- Законом о полицији („Службени гласник РС“, бр. 6/16, . . . и 87/18);
- Посебним колективним уговором за државне органе („Службени гласник РС“, бр. 38/19, . . . и 44/23);
- Посебним колективним уговором за запослене у јединицима локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 38/19, 55/20, . . . и 44/23), и
- Посебним колективним уговорима за јавне службе.

Детаљно о праву запослених на годишњи одмор у складу са Законом о раду пишемо у оквиру посебног чланка „*Право запослених на годишњи одмор*“. У овом тексту пишемо о специфичностима које се односе на јавне службе и државне органе.

Подсећамо на то да је у 2022. години, на предлог Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Влада Републике Србије донела Закључак 05 број 131-2240/2022 од 11. марта 2022.

године („Службени гласник РС“, бр. 33/22), о препоруци послодавцима на територији Републике Србије о омогућавању запосленима коришћење годишњег одмора из 2021. године у 2022. и 2023. години.

Закључком се препоручује послодавцима на територији Републике Србије да запосленима који због природе посла у ванредним околностима услед епидемије заразне болести COVID-19 или због привремене спречености за рад услед обољења од заразне болести COVID-19 или због одређивања изолације/кућне изолације у складу са законом **нису искористили припадајући годишњи одмор за 2021. годину** омогуће:

- да тај одмор **започну и искористе у 2022. години**, или
- да **први део, у трајању од најмање две радне недеље непрекидно, искористе закључно са 31. децембром 2022. године, а преостали део закључно са 30. јуном 2023. године.**

Напомињемо да је ово само препорука Владе РС која није обавезујућа за послодавце. Препорука се односи углавном на оне послодавце који због природе посла услед пандемије Covidom-19 нису омогућили запосленима коришћење годишњег одмора у складу са роковима који су прописани законом.

1. Услови за стицање права на пун, односно сразмеран годишњи одмор

Чланом 68. став 2. Закона о раду, запослени стиче право на коришћење годишњег одмора у календарској години после месец дана непрекидног рада од дана заснивања радног односа код послодавца. Непрекидним радом сматра се и:

- време привремене спречености за рад у смислу прописа о здравственом осигурању (боловање, повреда на раду, породилско одсуство), и
- одсуства са рада уз накнаду зараде (плаћено одсуство).

ДОНЕТЕ СУ ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ПОСЕБНИХ КОЛЕКТИВНИХ УГОВОРА ЗА ДРЖАВНЕ ОРГАНЕ И ЗАПОСЛЕНЕ У ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

У „Службеном гласнику РС“, бр. 44 од 31. маја 2023. године, објављени су:

– Посебан колективни уговор о изменама и допунама Посебног колективног уговора за државне органе (у даљем тексту: **ПКУ за државне органе**), и

– Посебан колективни уговор о изменама и допунама Посебног колективног уговора за запослене у јединицама локалне самоуправе (у даљем тексту: **ПКУ за ЈЛС**).

Уговори су ступили на снагу даном објављивања у „Службеном гласнику РС“, тј. **31. маја 2023. године**.

Такође, закључени су Споразуми о продужењу рока важења Посебних колективних уговора за државне органе и запослене у јединицама локалне самоуправе, који су, такође, објављени у „Службеном гласнику РС“, бр. 44/23 са ступањем на снагу даном њиховог објављивања, тј. **31. маја 2023. године**. Споразумима је важење ових колективних уговора продужено до **31. маја 2026. године**.

У наставку дајемо најзначајније измене ових колективних уговора.

1. Измене и допуне Посебног колективног уговора за државне органе

1.1. Дужина годишњег одмора

У члану 12. ПКУ за државне органе који регулише дужину годишњег одмора запосленог, која се утврђује тако што се законски минимум од 20 радних дана увећава према прописаним критеријумима, постојећим увећањима по основу услова рада, додато је и **увећање дужине трајања годишњег одмора по основу сменског рада за 2 радна дана**.

1.2. Плаћено одсуство

У члану 16. ПКУ за државне органе који регулише право запосленог на плаћено одсуство, ово право проширено је у следећим случајевима:

– Право на плаћено одсуство у случају порођаја супруге или усвојења детета проширено је и на случај **порођаја ванбрачног партнера**, у трајању од 5 радних дана;

– Уведено је право на плаћено одсуство код **првог поласка детета запосленог у предшколску установу (јасле/вртић)**, у трајању од 5 радних дана. У случају да су оба родитеља запослена у државним органима, прописано је да ово право остварује један родитељ;

– Право на плаћено одсуство у случају смрти крвног сродника до другог степена сродства проширено је на **смрт крвних сродника без обзира на степен сродства**, у трајању од 1 радног дана.

За остваривање права на плаћено одсуство за сваки од наведених основа, запослени је дужан да достави документацију најкасније **у року од седам дана од дана подношења захтева**.

Подсећамо, плаћено одсуство се одобрава, као и до сада, на писмени захтев запосленог, под условом да је запослени приложио одговарајућу документацију (доказ о постојању правног основа за коришћење плаћеног одсуства).

Осим наведеног, допуњен је став 2. овог члана колективног уговора који уређује ко се сматра чланом уже породице запосленог, па се у складу са последњом изменом ПКУ за државне органе чланом уже породице сада сматра и **штићеник**. Дакле, члановима уже породице у смислу овог члана, након ове допуне, сматрају се брачни друг, ванбрачни друг, деца рођена у браку и ван брака, рођени браћа и сестре, браћа и сестре по оцу и мајци, родитељи, усвојилац, усвојеник, пасторак, штићеник и старатељ.

КРАТКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

1. АЖУРИРАНО ЈЕ УПУТСТВО ЗА КОРИШЋЕЊЕ XML ДАТОТЕКА ЗА ЕЛЕКТРОНСКЕ ФАКТУРЕ – ВЕРЗИЈА ОД 5 ЈУНА 2023. ГОДИНЕ

На сајту efaktura.gov.rs Министарство финансија је 5. јуна 2023. године објавило ажурирано Упутство за коришћење XML датотека за издавање електронских фактура преко система електронских фактура (СЕФ).

У овом документу, који је намењен програмерима, тј. произвођачима софтвера који се користи за електронско фактурисање, објашњено је које податке у XML датотеци треба изменити у вези са издаваоцем и примаоцем електронске фактуре.

Наиме, након извршених измена у СЕФ – верзија 3.3 од 8. маја 2023. год. за креирање ПДФ приказа електронске фактуре користе се подаци из корисникове XML датотеке, тј. идентификациони подаци о издаваоцу и примаоцу се више не повлаче из базе АПР.

У вези са овом изменом Министарство финансија је, поред осталог, навело да је издавалац електронске фактуре, као лице које саставља електронску фактуру, одговоран је за истинитост и потпуност података у електронској фактури, као и за рачунску тачност података које исказује. Наведено се односи на елементе електронске фактуре прописане ЗЕФ и подзаконским актима, приликом издавања електронске фактуре коришћењем XML датотека, а нарочито:

1. Подаци о издаваоцу електронске фактуре:

1) јединствени број фактуре,

2) ПИБ издаваоца фактуре,

3) ЈБКЈС, уколико је у питању корисник јавних средстава (за кориснике који нису корисници јавних средстава потребно је избацити атрибут ЈБКЈС из синтаксе, у складу са „Упутством за коришћење XML датотека“),

4) матични број издаваоца електронске фактуре,

5) назив издаваоца електронске фактуре,

6) адреса седишта издаваоца електронске фактуре,

7) град седишта издаваоца електронске фактуре,

8) поштански број издаваоца електронске фактуре;

2. Подаци о примаоцу електронске фактуре:

1) ПИБ примаоца фактуре,

2) ЈБКЈС, уколико је у питању корисник јавних средстава (за кориснике који нису корисници јавних средстава потребно је избацити атрибут ЈБКЈС из синтаксе, у складу са „Упутством за коришћење XML датотека“),

3) матични број примаоца електронске фактуре,

4) назив примаоца електронске фактуре,

5) адреса седишта примаоца електронске фактуре,

6) град седишта примаоца електронске фактуре,

7) поштански број примаоца електронске фактуре.

Детаљно упутство за коришћење XML датотека може се преузети са наведеног сајта Министарства финансија.

2. ОСИГУРАЊЕ ОД ПОВРЕДА НА РАДУ И ПРОФЕСИОНАЛНИХ БОЛЕСТИ

У „Привредном саветнику“, бр. 10/23 писали смо о новом Закону о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС“, бр. 35/23 – у даљем тексту: Закон), који је ступио на снагу 7. маја 2023. године. У том чланку **нагласак смо ставили на новине** у односу на Закон о безбедности и здрављу на раду (101/05, 91/15, 113/17 – у даљем тексту: Ранији закон), који је престао да се примењује ступањем на снагу Закона.

У међувремену, значајан број претплатника јавио нам се са питањем да ли су ступањем на снагу Закона послодавци дужни да запослене осигурају за случај повреда на раду и професионалних болести. При томе се напомиње да су сада прописане и казнене одредбе за послодавца који запослене не осигура за случај

МИШЉЕЊА НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА У ВЕЗИ СА ПРИМЕНОМ ПРОПИСА

ПДВ

1. На промет маркетиншких услуга које се пружају пореском обвезнику који у иностранству има седиште, пребивалиште или боравиште, ПДВ не обрачунава и не плаћа

У складу са Законом о порезу на додату вредност вредност („Службени гласник РС“, бр. 84/04, . . . и 138/22 – у даљем тексту: Закон), место промета услуга одређује се у зависности од тога да ли се услуге пружају пореском обвезнику или лицу које није порески обвезник, у смислу члана 12. Закона, при чему је Законом уређено која се лица сматрају пореским обвезницима за сврху примене правила за одређивање места промета услуга. С тим у вези, када услугу пружа лице које је обвезник ПДВ, пореским обвезником којем се пружа услуга сматра се:

- 1) свако лице које обавља делатност као трајну активност без обзира на циљ обављања те делатности;
- 2) правна лица, државни органи, органи територијалне аутономије и локалне самоуправе са седиштем у Републици Србији;
- 3) страна правна лица, државни органи, органи територијалне аутономије и локалне самоуправе, регистровани за плаћање пореза на потрошњу у држави у којој имају седиште.

Ако се промет услуга врши пореском обвезнику, местом промета услуга сматра се место у којем прималац услуга има седиште или сталну пословну јединицу ако се промет услуга врши сталној пословној јединици која се не налази у месту у којем прималац услуга има седиште, односно место у којем прималац услуга има пребивалиште или боравиште.

Према томе, када обвезник ПДВ – организатор конференције, на основу уговора о спонзорству закљученог са пореским обвезником у смислу члана 12. Закона, пружа том пореском обвезнику маркетиншке услуге (нпр. учешће на панелу, учешће у радионици,

простор за изложбени штанд, емитовање рекламе из продукције спонзора, интервју за aftermovie, видљивост логоа, промоцију конференције на друштвеним мрежама, blog post и др) појединачно, односно више услуга у оквиру одабраног „пакета услуга” за који је уговорена јединствена накнада, при чему одабрани „пакет услуга” укључује и одређени број улазница за конференцију, односно VIP догађај (као споредан промет који се врши уз промет маркетиншких услуга) и право на попуст за куповину додатних улазница за конференцију, местом промета маркетиншких услуга сматра се место у којем прималац услуга има седиште или сталну пословну јединицу ако се промет услуга врши сталној пословној јединици која се не налази у месту у којем прималац услуга има седиште, односно место у којем прималац услуга има пребивалиште или боравиште, независно од тога да ли се конференција одржава у Републици Србији или у иностранству.

За промет маркетиншких услуга које се пружају пореском обвезнику у смислу члана 12. Закона, који у Републици Србији има седиште или сталну пословну јединицу (ако се промет услуга врши сталној пословној јединици која се не налази у месту у којем прималац услуга има седиште), односно који у Републици Србији има пребивалиште или боравиште, ПДВ се обрачунава и плаћа у складу са Законом, док се за промет предметних услуга које се пружају пореском обвезнику у смислу члана 12. Закона, који у иностранству има седиште или сталну пословну јединицу (ако се промет услуга врши сталној пословној јединици која се не налази у месту у којем прималац услуга има седиште), односно који у иностранству има пребивалиште или боравиште, ПДВ не обрачунава и не плаћа.

По основу промета маркетиншких услуга обвезник ПДВ има право на одбитак претходног пореза, независно од тога да ли је место њиховог промета у Републици Србији или у иностранству, уз испуњење услова прописаних Законом. (МФИН, 011-00-396/2022-04 од 24.05.2023. године)

АКТУЕЛНИ ПОДАЦИ

1. ПРОСЕЧНА МЕСЕЧНА ЗАРАДА ПО ЗАПОСЛЕНОМ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

МЕСЕЦ 2023. године	Број „Службеног гласника РС“	Бруто зарада		Нето зарада	
		износ	ланчани индекс	износ	ланчани индекс
Јануар (Укупно)	23/23	114.228,00	99,1	82.769,00	98,3
Фебруар (Укупно)	33/23	112.212,00	98,2	81.359,00	98,3
Март (Укупно)	43/23	117.669,00	104,9	85.485,00	105,1

2. МИНИМАЛНА ЗАРАДА

Запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду. Основица за обрачун социјалних доприноса је бруто минимална зарада. Уколико је бруто минимална зарада виша од најниже основице, допринос се обрачунава на БМЗ, а уколико је БМЗ нижа, основица за обрачун доприноса је најнижа основица. Минимална зарада за период јануар–децембар 2023. године („Службени гласник РС“, бр. 105/22) утврђена је у нето износу од 230 динара по радном часу и примењује се од 1.01.2023. године.

За исплате које се врше од 1. јануара до 31. децембра 2023. године, минимална зарада износи:

Ред. бр.	Месец 2023.	Број сати у месецу	Нето мин. зарада	Бруто мин. зарада
1	Фебруар и Април	160	36.800	49.399,14
2	Јул, Септембар и Децембар	168	38.640	52.023,97
3	Јануар, Јун, Октобар и Новембар	176	40.480	54.648,79
4	Март, Мај и Август	184	42.320	57.273,61

Минимална зарада увећава се за износ регреса за годишњи одмор, топлог obroка, као и за износ увећане зараде за минули рад, за рад у дане празника (државних и верских), за рад ноћу и за прековремени рад.

3. НАЈНИЖА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА ЗА ОБРАЧУН СОЦИЈАЛНИХ ДОПРИНОСА

Најнижа месечна основица за обрачун доприноса за обавезно социјално осигурање износи **35.025** динара (100.072 x 35%), а примењује се од 1. јануара 2023. године. Најнижа месечна основица примењује се до краја 2023. године, а објављена је у „Службеном гласнику РС“, бр. 143/22.

4. НАЈВИША ОСНОВИЦА ЗА ПЛАЋАЊЕ ДОПРИНОСА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

Највиша основица за плаћање доприноса за социјално осигурање износи **500.360** динара (100.072 x 5), а примењује се од 1. јануара до 31. децембра 2023. године. Највиша месечна основица доприноса објављена је у „Службеном гласнику РС“, бр. 143/22.

5. ИЗВРШАВАЊЕ ОБАВЕЗЕ ЗАПОШЉАВАЊА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ ЗА МАЈ 2023. ГОДИНЕ

1. Уплатом 50% просечне зараде по запосленом у Републици у износу од **58.834,50** динара до **5. јуна 2023. године (117.669 x 50%)**, на прописани рачун: **840-745126843-22**, са позивом на број одобрења (БОП) додељен од Пореске управе – за једну особу са инвалидитетом.

СНИМЦИ ВЕБИНАРА И КУРСЕВА ДОСТУПНИ СУ НА НАШЕМ ВЕБ САЈТУ

Обавештавамо Вас да путем наше интернет странице <https://www.privsav.rs/> у одељку **Е-продавница/Снимци онлајн вебинара** можете купити право на гледање снимака актуелних вебинара и курсева у организацији Привредног саветника.

Куповином права на гледање снимка вебинара или курса стичете овлашћење да одабрани вебинар/курс гледате у периоду од 7 узастопних дана.

Период од 7 дана започиње тренутком одобравања регистрације на Zoom платформи путем које се снимци емитују.

По извршеној регистрацији, наша служба претплате ће извршити верификацију Ваших података и проследити Вам упутство за плаћање. Преглед доступних вебинара и курсева дат је у табели у наставку.

Рб.	Назив вебинара / курса	Цена за претплатнике*	Цена за непретплатнике*
1.	Сторнирање електронских фактура и електронско евидентирање обрачуна ПДВ преко СЕФ	9.000	15.000
2.	Утврђивање годишњег пореза на доходак грађана, опорезивање фриленсера и друге актуелности у вези са опорезивањем прихода физичких лица	9.000	15.000
3.	Утврђивање пореза на имовину за 2023. годину	9.000	15.000
4.	Примена МСФИ 9, МСФИ 15 и МСФИ 16 приликом састављања финансијских извештаја за 2022. годину	9.600	18.000
5.	Електронско евидентирање обрачуна ПДВ преко СЕФ	9.000	15.000
6.	Трансферне цене	9.000	15.000
7.	Међународно опорезивање	9.000	15.000
8.	Контрола девизног пословања резидената и нерезидената	9.000	15.000
9.	Пословање са иностранством	9.000	15.000
10.	Послови реекспорта и извештавање о кредитним пословима са иностранством по основу ненаплаћеног извоза и ненаплаћеног увоза	9.000	15.000
11.	Примена Закона о електронском фактурисању и Закона о фискализацији	9.000	15.000
12.	Актуелности у вези са еФактурама и прописима о ПДВ, електронским евидентирањем обрачуна ПДВ и фискалним рачунима	9.000	15.000
13.	Рачуноводство привредних друштава и предузетника	27.500	27.500
14.	Рачуноводство привредних друштава и предузетника са књигама	40.000	40.000

* цене су исказане са урачунатим ПДВ

УСКОРО ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАМПЕ НОВА КЊИГА ПРИВРЕДНОГ САВЕТНИКА

ПРИРУЧНИК ЗА ЕЛЕКТРОНСКО ФАКТУРИСАЊЕ, ЕЛЕКТРОНСКО ЕВИДЕНТИРАЊЕ ОБРАЧУНА ПДВ И ФИСКАЛИЗАЦИЈУ

У складу са Законом о електронском фактурисању, Законом о ПДВ и Законом о фискализацији

Привредни саветник је одлучио да сва своја досадашња знања и искуства о примени Закона о електронском фактурисању, Закона о фискализацији и њихово уклапање у правила о ПДВ, стечена кроз писање стручних текстова у часопису, пружање свакодневних консултантских услуга претплатницима, као и кроз већи број одржаних семинара, обједини и изда ново издање у форми приручника који на једном месту садржи сва заокружена објашњења из наведених прописа.

Приручник садржи детаљна, свеобухватна и на великом броју реалних примера из праксе приказана објашњења у вези са применом прописа о електронском фактурисању и фискализацији, као и њиховим ПДВ аспектима.

Приручник је усаглашен са свим важећим прописима из области електронског фактурисања, фискализације и ПДВ, укључујући и **нови Правилник о електронском фактурисању који се примењује од 1. јула 2023. године.**

Нови Правилник о електронском фактурисању („Службени гласник РС“ бр. 47/2023 од 8. јуна 2023. године) замењује три ранија Правилника и доноси значајан број новина и измена у област електронског фактурисања и електронског евидентирања ПДВ преко система електронских фактура.

У првом делу књиге обрађена је практична примена Закона о електронском фактурисању, тј. материја издавања, пријема, процесуирања, сторнирања, чувања и архивирања електронских фактура и електронског евидентирања (појединачног и збирног) обрачуна ПДВ преко СЕФ, а у другом издавање фискалних рачуна и уопште примена Закона о фискализацији.

Руководећи се, пре свега, реалним потребама субјеката приватног и јавног сектора, а на основу свакодневних контаката са корисницима система електронских фактура и решавања њихових оперативних проблема у примени наведених закона, у Приручнику смо велику пажњу посветили обради релевантних повезаних ПДВ аспеката електронских фактура и фискалних рачуна као што су: начин исказивања података из електронских фактура у Обрасцу ПОПДВ и пореској пријави, питања настанка пореске обавезе и права на одбитак претходног пореза, корекцијама обрачунатог и претходног пореза по основу измене уговорене накнаде и сторнирања рачуна, валидношћу фискалног рачуна као ПДВ документа и рачуноводствене исправе и сл. Приручник садржи одговоре на најчешћа питања која смо добили од наших корисника у нашој досадашњој саветодавној подршци корисницима система електронских фактура.

Цена Приручника износи **10.000 динара, без ПДВ** (тј. 11.000 динара са ПДВ).

Сваки купац књиге стиче право да **бесплатно присуствује вебинару** који ћемо у вези са овом темом одржати по објављивању ове публикације.

